

Täysistunto

Keskiviikko 13.5.2020 klo 14.01—19.20

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 65/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskustelulle varataan enintään 60 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.03 **Sisäministeri Maria Ohisalo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia väliaikaisesti. Muutoksella laajennettaisiin turvapaikanhakijan työnteko-oikeutta. Muutokset koskisivat turvapaikanhakijan työnteko-oikeuden alkamista ja päättymistä.

Ensinnäkin työntöön aloittamista rajoittava karenssiaika poistettaisiin sellaisilta kansainvälistä suojelua hakeneilta, joilla on lain voimaan tullessa kansainvälistä suojelua koskeva asia vireillä joko Maahanmuuttovirastossa tai hallintotuomioistuimessa mutta ei vielä työnteko-oikeutta, koska hakemuksesta ei ole kulunut voimassa olevan sääntelyn mukaista 3 tai 6 kuukauden karenssiaikaa. Nämä turvapaikanhakijat saisivat heti lain voimaan tullessa oikeuden tehdä töitä. Muutos koskisi sekä ensimmäisiä hakemuksia että uusintahakemuksia.

Toiseksi työnteko-oikeuden kesto laajennettaisiin siten, että työnteko-oikeuden päättymisen ei olisi sidottu ulkomaalaisen maasta poistamista koskevan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen. Oikeus tehdä työtä olisi sidottu vastaanottopalveluiden saamiseen. Esityksen mukaan oikeus työskennellä jatkuisi täytäntöönpanokelpoisesta maastapoistamis- päätöksestä huolimatta niin kauan kuin ulkomaalaiselle annetaan vastaanottolaissa säädettyjä vastaanottopalveluja. Tämä muutos koskisi sekä niitä turvapaikanhakijoita, joiden karenssi on edellä kuvatulla tavalla poistettu, että niitä hakijoita, joilla lain voimaan tullessa on ollut työnteko-oikeus olemassa karenssin jo päätyttyä. Muutokset koskevat työskentelevää maa-, metsä-, puutarha- ja kalatalouden työtehtävissä. Muiden tehtävien osalta noudatettaisiin edelleen voimassa olevia karenssiaikoja. Muiden työtehtävien osalta myös työnteko-oikeus päättyisi edelleen voimassa olevan sääntelyn mukaisesti maastapoistamis- päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen.

Esityksen tavoitteena on lisätä työvoiman tarjontaa erityisesti sellaisissa työtehtävissä, jotka ovat huoltovarmuuden tai työmarkkinoiden toimivuuden kannalta välttämättömiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on tukea osaltaan huoltovarmuustavoitteiden toteutumista sekä pienentää rajaliikenteen rajoittamisesta aiheutuvia elinkeinoelämän vahinkoja lisäämällä työvoiman tarjontaa alkutuotannon kriittisillä aloilla, joilla poikkeusoloista johtuva ulkomaisen työvoiman puute aiheuttaa merkittävää haittaa. Tässä esityksessä ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, ja laki olisi voimassa loka-kuun loppuun asti tänä vuonna. Esitys liittyy kiinteästi koronaepidemiaan liittyviin poikkeusoloihin, erityisesti rajaliikenteen rajoittamiseen ja siitä aiheutuviin kausityövoiman saatavuusongelmiin.

Poikkeusoloista johtuen ulkomaisen työvoiman maahantulo on vähentynyt merkittävästi, ja ulkomaalainen kausityövoima on viime vuosina ollut tärkeä työvoiman lähde monille alkutuotannon aloille. Haasteena onkin nyt saada riittävästi työvoimaa etenkin kausityöntekijöitä tarvitseville maa-, metsä-, puutarha- ja kalatalouden aloille. [Jussi Halla-aho: Tästäkö niitä saadaan?] Töihin tarvitaan monipuolisesti niin kotimaista kuin ulkomaista työvoimaa. Muutoksen myötä Suomessa olevien turvapaikanhakijoiden työvoimapotentiaalia voitaisiin nykyistä paremmin hyödyntää alkutuotannon kausiluonteisissa tehtävissä.

Voimassa oleva karenssia koskeva lainsäädäntö rajoittaa maassa turvapaikkahakemuksen käsittelyn ajan laillisesti oleskelevien turvapaikanhakijoiden hyödyntämisen niillä alkutuotannon aloilla, joille poikkeusoloista johtuen olisi välttämätöntä saada välittömästi lisää työvoimaa. Voimassa oleva sääntely tällä hetkellä ei myöskään mahdollista sellaisten turvapaikanhakijoiden, jotka saavat täytöntöönpanokelpoisen maastapoistamispäätöksen, [Jussi Halla-aho: Kuinka paljon sellaisia on?] työskentelyn jatkumista mainituilla alkutuotannon aloilla, vaikka heidän tosiasiallisesti olisi poikkeusoloista johtuen mahdollista jatkaa työskentelyä. Vallitsevan tilanteen vuoksi maasta poistamisia voidaan käytännössä panna täytöntöön normaalia huomattavasti vähäisemmin, ja myös henkilöiden vastaanottopalvelut jatkuvat poikkeusoloissa. Jos työnteko-oikeus ehdotuksen mukaisesti jatkuisi täytöntöönpanokelpoisesta maastapoistamispäätöksestä huolimatta vastaanottopalveluiden saamiseen saakka, voisi kansainvälistä suojelua hakeneiden työpanosta hyödyntää pidempään, kun he poikkeusoloista johtuen tosiasiallisesti oleskelevat täällä ja ovat vastaanottopalveluiden piirissä. [Jussi Halla-aho: Mikä on työllisyysaste?] Työntekoa voisi käytännössä jatkaa aina siihen asti, kunnes maasta poistuminen voi taas toteutua.

Arvoisa puhemies! Esitys lisäisi työvoiman tarjontaa erityisesti näillä alkutuotannon aloilla, joilla on nyt ongelmia saada työntekijöitä. Kriittisten kevättöiden lisäksi kasvukauden edetessä työvoiman tarve kasvaa, ja se on suurimmillaan sadonkorjuu-aikaan heinä–elokuussa. Vaikka tuon ajan tilanteesta ei ole vielä tietoa esimerkiksi maahantulorajoitusten suhteen, on kuitenkin todennäköistä, että erilaisia Suomessa olevia työvoimareservejä tarvitaan muun muassa hoito- ja sadonkorjuutöissä. [Jussi Halla-ahon välihuuto] Esityksen välittömässä vaikutuspiirissä on noin 1 000 henkilöä, joilta työnteko-oikeutta rajoittava karenssi poistettaisiin ja joiden työskentelyn kesto pidennettäisiin. Tämän lisäksi esitys mahdollistaisi noin 4 000:n sellaisen turvapaikanhakijan, joilla lain voimaan tullessa on ollut työnteko-oikeus olemassa karenssin jo päätyttyä, työnteon jatkumisen vastaanottopalveluiden päättymiseen saakka. Ilman ehdotettua muutosta niiden määrä, joiden työnteko-oikeus päättyy käännytyspäätöksen täytöntöönpanokelpoisuuden vuoksi, kasvaa sitä mukaa kun Maahanmuuttovirasto tekee turvapaikkapäätöksiä ja hallintotuomioistuimet käsittelevät turvapaikkavalituksia, sikäli kun kansainvälistä suojelua koskeva hakemus evätään. [Mari Rantanen: Kuinka moni niistä on töissä?]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

Arvoisa puhemies! Kuten todettu, esityksen ensisijaisena tavoitteena on väliaikaisesti vastata siihen työvoiman tarpeeseen, joka on huoltovarmuuden ja työmarkkinoiden toiminnan kannalta välttämätöntä ja joka on syntynyt, kun ulkomaalaiset kausityöntekijät eivät pääse maahan. [Jussi Halla-ahon välihuuto] Väliaikaisen muutoksen tarkoituksena on ennen kaikkea hyödyntää sitä potentiaalista työvoimaa, joka on jo maassa tällä hetkellä. Esitys on tarpeellinen kausityövoiman saatavuuden turvaamiseksi. [Mari Rantasen välihuuto]

14.10 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Niin kuin me kuulimme ministeriltä, niin tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia väliaikaisesti, ja tavoitteena on lisätä työvoiman tarjontaa erityisesti sellaisissa työtehtävissä, jotka ovat huoltovarmuuden tai työmarkkinoiden toimivuuden kannalta välttämättömiä.

Koronakriisin lisäksi maailmassa on myös toinen kriisi meneillään. Asiantuntijoiden mukaan nälkää näkevien määrä voi vuoden loppuun mennessä kaksinkertaistua. Se voisi tarkoittaa 265:tä miljoonaa ihmistä. Isä meidän -rukouksen sanat ”anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme” ovat näin ollen koronakriisin aikana pysäyttäneet miettimään.

Maatalouden kausityöt on viimeiset parikymmentä vuotta hoidettu lähes pelkästään ulkomaisen työvoiman varassa. Maaseutuyrittäjät ovat esittäneet hätähuutonsa, sillä työvoimapula uhkaa kevätkylvöjä ja pitkittyessään pahimmillaan jopa osaa elintarviketuotannosta. Miten tähän tilanteeseen on tultu? Olemmeko me onnistuneet luomaan sellaisen hyvinvoinnin ja niin tehokkaan vientivetoisen talouden, että tämän päivän nuorison ei tarvitse enää tehdä raskasta kesätyötä mansikkapelloilla, juurestiloilla ja puutarhoissa alle kymppin tuntipalkalla? Pohjimmiltaan on kyse siitä, mikä on meidän suhteemme työhön, millaista suhtautumista työntekoon meidän pitäisi opettaa nuoremmalle sukupolvelle.

Värderade talman! Syftet med de föreslagna ändringarna är att stödja uppnåendet av målen för försörjningsberedskapen, samt att öka utbudet av arbetskraft inom de kritiska sektorerna inom primärproduktionen där bristen på utländsk arbetskraft till följd av undantagsförhållandena orsakar betydande olägenheter. Vi får hoppas att vi lyckas trygga den största delen av årets jordbruks-, bär- och grönsaksskörd — med hjälp av både inhemsk och utländsk arbetskraft.

Toivottavasti onnistumme saamaan suurimman osan tämän vuoden juures-, vihannes- ja marjasadosta pelastettua, oli se sitten kotimaisen tai ulkomaisen työvoiman varassa, ja toivottavasti maatalouden ja maataloustyön arvostus nousee pysyvästi [Riikka Purra: Ei ainaakaan näin!] tämän kriisin jälkeen. Muutaman vuosituhannen vanha sananlasku sanoo: ”Hyvä on miehelle, että hän kantaa iestä nuoruudessaan.” Hyvä on, jos osaisimme edelleen opettaa lapsemme tekemään nuoresta pitäen monenlaista työtä. Ahkeruus ja monipuolinen osaaminen ovat hyvä pääoma elämään.

14.13 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kyseessä on todellakin väliaikainen laki, jolla annetaan turvapaikanhakijoille työnteko-oikeus ilman tätä kolmen tai kuuden kuukauden karenssiaikaa, ja niin kuin tuossa edustaja Östman edellä toi esille, kyse on nimenomaan meille huoltovarmuuden kannalta kriittisten alojen eli maa-, metsä-, puutarha- ja kalatalouden alojen työtehtävistä. Ajattelen näin, että kun henkilöt joka tapauksessa ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

Suomessa, he ovat vastaanottopalveluitten piirissä ja tukien piirissä, niin se, että he hakeutuvat töihin, on tietenkin erinomaista siltäkin kannalta, jos ajattelemme, miten heidän työnsä alkaa sitten kertyä veroeuroja ja — siinä mielessä voisi sanoa — ikään kuin vastinetta sille, että he ovat myöskin näitten vastaanottopalveluitten piirissä.

Ainut asia, mitä toivon, että valiokunnassa vielä tarkasti katsotaan tässä lakiesityksessä, on mielestäni tässä kielteisen päätöksen saaneitten työnteko-oikeuden jatkumisessa, ollenkin, että ne liittyvät tähän vastaanottopalveluitten piirissä olemiseen. Tämä on kohta, jota toivon, että valiokunnassa vielä huolellisesti katsotaan.

Mutta muilta osin voi ajatella, että todellakin kysymys on siitä, onko meillä ensi talvena Suomessa maatalouden tuotteita pöydässä, ja siitä, että me pystymme huolehtimaan, että meillä esimerkiksi marjatariloilta ja vihannetarhoilta saadaan sadot kerättyä. Tällä hetkellä tuolta maatalousväestöltä tulee kyllä varsin huolestuneita ja, voisi sanoa, ihan ahdistuneita yhteydenottoja. Siellä on paljon niitä pieniä tiloja, jotka tietävät, että näitä niiden työhakemuksia ei ole katsottu kuuluviksi näitten kriittisten työntekijöitten lukumäärään. Sinne on nyt Ukrainasta haettu lisätyövoimaa, ja kyllä siellä tosiaankin mietitään ja ollaan hätäissään siitä, kohtaavatko nyt sitten todellisuudessa tämä näitten TE-palveluitten kautta ilmoittautuneitten määrä — myöskin ihan kantasuomalaisia työnhakijoita — ja sitten toisaalta työpaikat, joita on tarjolla. Sitten siellä pienillä tiloilla pohditaan myös sitä, kuinka paljon aikaa menee uusien, kokemattomien työntekijöitten opastamiseen. Siellä ovat viljelijät sanoneet esimerkiksi, että he joutuvat ihan toisella tavalla suunnittelemaan esimerkiksi oman työpanoksensa käyttämisen tässä vaiheessa, koska siitä on selkeästi käytettävä niin paljon enemmän opastamiseen ja muuhun.

Mutta niin kuin edustaja Östman tuossa edellä totesi, maailmalta kuuluu huolestuttavia uutisia siitä, että kun ruokaketjut eivät toimi, niin maanviljelijät jopa tuhoavat omaa satoansa ja teurastavat omaa karjaansa, ja ihan tätä näkökulmaa kun miettii, niin tässä voi todellakin olla maailmanlaajuisestikin vielä kovat ajat edessä ja Suomen vastuu puhtaan ja jäljitettävän elintarvikeketjun maana maailman ruokatuotannossa saattaa [Puhemies ko-puttaa] merkittävällä tavalla kasvaa.

14.16 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Turvapaikanhakijoilla on jo voimassa olevan lain mukaan oikeus tehdä ansiotyötä oleskeltuaan maassa kolme tai kuusi kuukautta. Tästä huolimatta heidän työllisyysasteensa on maassamme hyvin alhainen. Koska edes työluvalliset turvapaikanhakijat eivät mene töihin, on selvää, että lainmuutoksella ei tule olemaan sellaisia vaikutuksia, joita sillä todellisuudessa haluttaisiin olevan. Tämä tunnustetaan myös hallituksen esityksessä itsessään, jonka mukaan esityksen käytännön työllisyysvaikutusten voidaan kokonaisuudessaan arvioida olevan kenties vain joitain kymmeniä työntekijöitä esityksessä tarkoitetuille aloille.

Hallituksen esitys on muutenkin ongelmallinen sekoittaessaan toisiinsa turvapaikka- ja työperäisen maahanmuuton ja mahdollistaessaan työperäistä oleskelua koskevan lainsäädännön kiertämisen, turvapaikkajärjestelmä kun ei ole tarkoitettu työvoiman maahanmuuttoon.

Ongelmallista on myös, että ulkomaalaisen sallittaisiin yhä jatkaa työskentelyä täytännönpanokelpoisen maastapoistamispäätöksen saatuaan. Työnteko-oikeus ei kannusta näitä ihmisiä poistumaan maasta vapaaehtoisesti, ja heidän maasta poistamisensa myös poliisin toimesta voi vaikeutua. [Leena Meri: Se on juuri näin!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

14.18 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Aiempina vuosina ulkomaalaista kausityövoimaa Suomen pelloilla, marjatileillä ja vihannestiloilla on ollut jopa 15 000, ja nyt kun rajat ovat sulkeutuneet, niin näiden määrä on hyvä jos kymmentä osaa tästä tällä hetkellä. Mielestäni tässä täytyy kaikki kivet ja kannot kääntää, jotta saamme työntekijöitä pelloille, niin että sato saadaan korjattua ja meillä on mahdollista saada kotimaista ruokaa myös jatkossa. Siksi pidän tätä esitystä hyvänä lisänä ja yhtenä rakennuspalikkana tähän tavoitteeseen pyrittäessä, mutta kyllä tässä tilanteessa pääpaino tietenkin on siinä, että me saisimme niitä suomalaisia lomautettuja ja työttömiä ja koululaisia ja opiskelijoita tätä työtä tekemään.

Itse pidän positiivisena tätä esitystä ja hiukan ihmettelen sitä kritiikkiä, joka tähän on kohdentunut. Toki ymmärrän sen kritiikin, että on pelättävissä, että kovin paljoa tästä muutamien tuhannen potentiaalista [Jussi Halla-aho: Tuhannen?] ei realisoitu, mutta sitä parempi, mitä useampi tähän ratkaisuun päätyy. Onhan se nyt parempi, että turvapaikanhakija on mansikoita poimimassa kuin siellä vastaanottokeskuksessa huoneessaan makaamassa korona-aikana.

Muistutan siitäkin, että turvapaikanhakijoiden vastaanotto maksaa. Se maksaa keskimäärin yli 40 euroa per vuorokausi, [Riikka Purra: Ja maksaa tämän jälkeenkin!] ja meillä vastaanoton piirissä olevia henkilöitä on vuositasolla ollut lähes 10 000, eli periaatteessa suuresta ryhmästä on kysymys.

Myöskin jos pelätään, että maastapoistamispäätöksen saanut sitten katoaa, tai jos on ongelmallista, että hänelläkin olisi vielä oikeus työntekoon niin kauan kuin vastaanottopalvelut jatkuvat, niin itse ajattelen, että silloinkin kyllä voisi olla parempi, että hän on siellä pelolla työnantajan silmän alla kuin mahdollisesti sitten katoamassa ja piileksimässä tätä päätöstä. [Jussi Halla-aho: Ei työnantaja ole viranomainen!] Työnantajalla ei tietenkään ole velvollisuutta [Puhemies koputtaa] häntä vahtia, mutta totta kai hän on silloin paremmin ikään kuin muiden silmän alla, [Puhemies: Aika!] kun hän on täällä.

14.21 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on ulkomaalaislain väliaikainen muuttaminen. Tässä on eräs erikoinen ja outo valuvika. Hallitus panostaa vahvasti maahanmuuttoon, mutta koronan varjolla Suomeen voivat jäädä työskentelemään henkilöt, joilla on olemassa maastapoistamispäätös. Siis koronan varjolla Suomeen voivat jäädä työskentelemään henkilöt, joilla on olemassa maastapoistamispäätös. Hetkinen — kun oikein tätä ajattelee, signaali ja viesti on aika erikoinen. Maastapoistamispäätökseen on aina jokin syy. Siis jos esimerkiksi henkilö on tehnyt jonkun rikoksen tai on maahantulokielto tai vaikka on vaaraksi yleiselle turvallisuudelle tai järjestykselle, silti tulee oikeus olla töissä. Tuleeko tästä seuraava viesti maailmalle, että nyt on Suomessa vetovoimatekijät kohdallaan? Tässä on riski, ja se riski ei olekaan ihan pieni, se on suuri riski. [Arto Satosen välihuuto]

14.22 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kriittiset alat, niin kuin tässä esityksessä esille tuodaan, tarvitsevat työvoimaa. Tämä työvoimatarpeen ratkaiseminen on aivan keskeinen asia meidän huoltovarmuuden näkökulmasta ja suomalaisen ruoantuotannonkin varmistamiseksi. Välillä kuitenkin tuntuu siltä, että nämä työt ovat sellaisia, että ne voisi tehdä meistä ihan kuka tahansa. En ainakaan itse koe olevani sellainen, että pystyisin niitä tekemään tuosta noin vain. Ne ovat myös tehtäviä, joihin tarvitaan perehdytystä, koulutusta, opastusta ja ohjausta, ja sen takia itse olen nähnyt erittäin tarpeelliseksi, että näitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

ponnisteluja laitettaisiin ennen muuta sen eteen, että me saisimme noin 15 000–20 000 lähinnä Ukrainasta tullutta kausityöntekijää Suomeen. Ja kun olen ymmärtänyt, että Ukraina on näyttänyt nyt vihreää valoa, että sieltä kausityövoima voisi maailmalle lähteä, myös Suomeen, niin ihmettelen, miksi tämä on nyt rajautumassa kuitenkin tämän työntekijäjoukon osalta 3 000 henkeen. Jarruttaako tätä joku Suomessa, vai onko tämä rajoite Ukrainan suunnasta? [Leena Meren välihuuto] Nämä henkilöt ovat niitä, jotka ovat jo olleet näissä tehtävissä, ovat osaavia, koulutuksen saaneita ja neuvottuja.

Sen sijaan tämä esitys, jolla nyt yritetään tähän samaan ongelmaan antaa jonkinlaista vastausta, ei itse asiassa ole ongelmaton. Tämän karenssipurun jollain tavalla voi ymmärtää ja sen, että tavoite kausityövoiman lisäämiseksi on oikea, mutta keino on kyllä valitettavasti aika lailla väärä tai ainakin vaikuttavuudeltaan vähäinen, jopa olematon. Ei tämä tule ratkaisemaan meidän maatilojen ja suomalaisen ruoantuotannon kausityövoimaongelmaa, ja kysyisinkin ministeriltä: Mikä teidän arvionne on, kuinka monta näistä tarvittavista 15 000–20 000 kausityöntekijästä olisi nyt tämän lainsäädännön kautta löydettävissä? [Jussi Halla-ahon välihuuto] Vai olisiko järkevämpi laittaa nämä työpanokset ja ponnistukset sen eteen, että me voisimme sieltä Ukrainasta saada niitä, jotka ovat näitä tehtäviä olleet tekemässä, työnjohdollisiin tehtäviin, mutta myös siihen suorittavaan tekemiseen? He ovat iso osa ammattilaisia tällä sektorilla.

Arvoisa puhemies! Totesin, että tuon karenssin purun jotenkin ymmärrän, mutta kielteisen päätöksen saaneiden työssäkäyntiä en pysty kyllä olemaan kannattamassa. Tämä heikentäisi meidän turvapaikkajärjestelmän uskottavuutta nimenomaan sen loppupäästä. Maastapoistamispäätöksen [Puhemies koputtaa] pitää olla johdonmukainen ja tarkoittaa myös henkilön pikaista poistamista maasta myös korona-aikakaudella. [Aki Lindén: Tämä ei muuta tätä! — Leena Meri: Hyvä, Heinonen, loppu oli hyvä!]

14.25 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Erityisesti marjatilojen kausityöt on vuosien saatossa ulkoistettu ulkomaisen työvoiman varaan, ja nyt, kun ulkomaista työvoimaa ei saadakaan, nämä tilat ovat ymmärrettävästi vaikeuksissa. Sen sijaan, että määrätietoisesti ohjattaisiin työttömiä tai lomautettuja suomalaisia töihin maataloilille esimerkiksi kouluttamalla tai erilaisin kannustimin, hallitus tuo eduskuntaan lakiesityksen, jonka mukaan turvapaikanhakijoiden tulisi saada välitön työnteko-oikeus ilman karenssia.

Valitettavasti tällä esityksellä ei auteta kriittisten alojen ahdinkoa, vaan se on jälleen puhtaasti hallituksen ideologista näpertelyä. Esityksessä arvioidaan, että työllistyneiden määrä olisi joistakin kymmenistä parhaimmillaan joihinkin satoihin. Vihervasemmisto pääsee kertomaan äänestäjille parantaneensa turvapaikanhakijoiden oikeuksia, ja keskusta ilakoi hallituksen luoneen työkalun, jolla marjatilojen ahdinkoon olisi muka vastattu. Koronan varjolla ideologinen politikointi saa tämän esityksen siivittämänä siis ikävää jatkoa.

Turvapaikkajärjestelmää rapautetaan olennaisesti, kun karenssiajat poistetaan. Esityksen mukaan työoikeus säilyy maastapoistamispäätöksestä huolimatta niin pitkään kuin turvapaikanhakija on vastaanottopalveluiden piirissä. Pahimmassa tapauksessa tällä esityksellä ollaan luomassa aivan uudenlainen järjestelmä, jossa työllistämisen varjolla luodaan jälleen uusia reittejä maahan houkuttelemiseksi ja lopulta sellaiset halpatyömarkkinat, ettei suomalaisen kannata haaveillakaan saavansa näiltä aloilta sellaista työtä, jolla voisi tulla toimeen — väliaikaisilla muutoksilla kun on usein tapana jäädä voimaan, vaikka ne vaativatkin uuden käsittelyn. [Anders Adlercreutz: Ai kun jäisikin!] Emme sitä paitsi tiedä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

kauanko poikkeustila kestää ja onko marjatiiloilla kenties pulaa työntekijöistä vuodenkin päästä. Onko hallituksella todellinen aikomus tehdä tästä itse asiassa pysyvä mekanismi?

Arvoisa puhemies! On muistettava, että hallitus on jo hallitusohjelmassaan linjannut, että työllistyneet kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet voivat nykyistä joustavammin saada oleskeluluvan työn perusteella. Hallitus nojaa omien sanojensa mukaan aina asiantuntijoihin ja tutkimustietoon, mutta tutkimustieto maahanmuuttajien elinkaarikustannuksista yhteiskunnallemme ei jostain syystä kelpaa. Jo nyt maassamme on turvapaikanhakijoita, joilla olisi oikeus tehdä töitä tälläkin hetkellä, mutta työt eivät kelpaa — eivät maaseudulla eivätkä kaupungeissa. Tämä hallituksen esittämä työkalu on siis ajantuhlausta, ja sen valmistelun sijaan olisi voitu valmistella jotain paljon tehokkaampaa tapaa saada työvoimaa maaseudulle.

Arvoisa puhemies! Todettakoon vielä sekin, että vastaanottokeskuksissa on ollut koronataartuntoja eivätkä turvapaikanhakijat ole noudattaneet viranomaisten ohjeita. On huomattava tartuntariski, jos vastaanottokeskuksista [Puhemies koputtaa] aletaan kulkea tois-sä elintarviketuotannossa marjatiiloilla ja puutarhoilla.

14.29 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen on määrä tuoda poikkeusoloissa eduskuntaan vain koronaan liittyviä ja välttämättömiä esityksiä. Tämä esitys ei ole sellainen. [Kimmo Kiljunen: On koronaan liittyvä!] Vaikka tästä jälleen väitetään olevan hyötyä maatalouden työntekijöiden saatavuuteen ja ruokahuoltoomme, ei siitä ole. Esitys on huonosti valmisteltu, eikä se perustu tosiasialliseen tietoon, ei tilastoihin, ei kansainväliseen vertailuun, ei taloudellisiin laskelmiin. Kyseessä on hanke, jolla halutaan helpottaa maahanmuuttoa ja heikentää maasta poistumisen kannustimia niiden ihmisten kohdalla, joilla ei ole oikeutta suojeluun.

Turvapaikanhakijat saavat jo nyt työskennellä kolmen kuukauden jälkeen, mikäli pape-reita ei ole hukattu, ja kuuden kuukauden kuluttua, mikäli ne on hukattu. Nyt halutaan pois-taa tämä karenssi. Suomessa on jo nyt hyvin helppo jäädä maahan ja turvapaikka- ja työ-peräistä maahanmuuttoa yhdistelevä sääntely on moniin maihin verrattuna liberaalia. Näi-tä asioita ei säädellä vihreiden ja RKP:n kiusaksi, vaan siksi, että niin yritetään paitsi suo-jella työmarkkinoitamme myös huolehtia siitä, että kansainvälistä suojelua annetaan sitä tarvitseville, mutta ei muille.

Jo nyt yksinkertaisesti hakemalla Suomesta turvapaikkaa voi koko työlupaprosessin käytännössä kiertää. Suomeen voi tulla vuosiksi eli koko turvapaikka- ja uusintahakemus-ten rullajansin ajaksi tekemään työlupajärjestelmän ohittavia valvomattomia töitä. Viimei-nen rajoittava tekijä, karenssi, poistetaan nyt — väliaikaisesti, mutta enpä luottaisi tähän. Näin siis jopa ihminen, josta emme tiedä, kuka hän on, voi mennä pellolle töihin heti. [Kimmo Kiljunen: Se on erinomaista!]

Arvoisa puhemies! Täällä salissa on jo lakimuutokseen liittyen kuultu väitteitä, että kaikkien työpanos pitää hyödyntää ja että ei laista ainakaan mitään haittaa ole. Tämä ei pidä paikkaansa. Turvapaikanhakijoiden työllisyys ja vuosikautia maassa asuneiden kysei-sistä maista tulneiden työllisyys on hyvin alhainen. Karenssi ei ole syy siihen.

Toisekseen lakimuutoksesta on merkittävää haittaa. Se entisestään romuttaa turvapaik-kajärjestelmää, koska ei ole mitään väliä, onko ihminen suojelun tarpeessa vai ei — hän kuitenkin jää maahan. Siirtymällä työmarkkinoille hän voi myöhemmin hakea työntekijän oleskelulupaa ja olla osa jatkuvasti paisuvia maahanmuuttovaltaisia matalapalkka-aloja,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

joilla palkat nousevat hitaasti, joilla on paljon väärinkäytöksiä ja joilta saatavalla palkalla ei elä ilman, että veronmaksaja maksaa tulonsiirrot.

Laki kannustaa väärinkäyttöksiin. Suomessa ilmenee alipalkkausta, työehtojen rikkomuksia, hyväksikäyttöä juuri niin paljon kuin jaksetaan selvittää. Turvapaikanhakijoita heikommassa asemassa työmarkkinoilla ovat ainoastaan laittomasti maassa olevat, joille hallitus haluaa oikeuden työskennellä maataloudessa ilmeisesti seuraavaksi. [Kimmo Kiljuinen: Miksi ei, se olisi loistavaa! — Leena Meren välihuuto] Nyt käsillä oleva esityshän jo lähestyy tätä mahdollistaessaan kielteisen päätöksen saaneiden työskentelyn. Espanjassa ja muualla Etelä-Euroopassa näin tehdään: pelloilla työskentelee laittomasti maassa oleskelevia afrikkalaisia, ja viranomaiset katsovat toimintaa sormiensa läpi, jotta tomaatit pysyvät halpoina. [Puhemies koputtaa] Tämähän Suomeen? Ei ole perussuomalaisen näkemys hyvästä Suomesta.

14.32 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitokset kansanedustajille hyvistä huomioista. [Aki Lindén: Eivät ne niin hyviä olleet!] Aloitan tästä loppupäästä.

Edustaja Purralle: Mietin tätä, että pidän ehkä itse hieman huolestuttavana sitä, että täällä esitetään pohdintoja, ehkä jopa syytteitä, siitä, että näille ihmisille ei maksettaisi tarpeeksi rahaa tiloilla. [Jani Mäkelä: Ei makseta!] Tämä on mielestäni erittäin huolestuttavaa tilanteessa, jossa viljelijät tarvitsevat työvoimaa. Me tarvitsemme kaikki niitä tuotteita sieltä. Tämä yhteiskunta on monella tavalla riippuvainen siitä, että työt tulee hoidettua. [Mari Rantanen: Montako henkilöä tällä tulee sinne pellolle?]

Edustaja Simulalle: Mitä tulee tähän ideologiseen politikointiin, mikä täällä mainittiin, ehkä itse pidän erikoisena myös sitä, että kun on tilanne, jossa näille ihmisille tulisi mahdollisuus tehdä töitä aloilla, joilla työntekijöitä tarvitaan, niin nyt ymmärrän, että sieltä suunnalta esitetään, että olisi parempi, että nämä ihmiset eivät tekisi mitään. Toisin sanoen he vain olisivat tässä maassa, [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] koska tällä hetkellä maasta poistaminen näissä poikkeusoloissa on huomattavasti vähäisempää, esimerkiksi saattaen poistamisia ei tällä hetkellä tehdä poliisissa yhtä lailla kuin normaalioloissa. [Mari Rantanen: Miksi ei?] On siis ehkä hieman erikoista, että nämä turvapaikanhakijat eivät nyt sitten voisi olla hyödyksi tälle yhteiskunnalle. [Jussi Halla-aho: Entäs ne, joilla on jo työlupa?] Moni heistä haluaisi tehdä töitä.

Maatalouden toimijoiden yhteydenottoja nyt sitten, totta kai, tullaan tarvitsemaan. Vastaanottokeskusten suuntaan tullaan tarvitsemaan koordinaatiota siinä, että viesti kulkee, että nämä ihmiset ovat käytettävissä. Jos he haluavat töitä tehdä, niin heidät kannattaa sinne tiloille hakea. Tästä muun muassa MTK:n suuntaan on oltu yhteyksissä, ja he ovat pitäneet tätä ehdotusta hyvänä ja kannatettavana.

Hallitus on todella sitoutunut käymään läpi kaikki ne ihmisryhmät, jotka tässä poikkeuksellisessa tilanteessa jo ovat maassa. Toisin sanoen ei tuoda lisää ihmisiä rajojen yli, koska riski, että tämä tauti leviäisi entistä enemmän, on edelleen olemassa. Se tauti on edelleen tässä maailmassa, monessa muussa paikassa vielä pahempaan kuin täällä Suomessa. Tämä esitys on nimenomaan yksi palanen. Edustaja Räsänen nosti hyvin esille, että tietenkään tämä ei ratkaise koko tätä kysymystä, mutta minä sisäministeriön osalta, maahanmuuttopolitiikan osalta pystyn vaikuttamaan tähän palaseen, ja sitten yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, maa- ja metsätalousministeriön kanssa me katsomme ne muut keinot, joita on mahdollista muilla lainsäädäntöhankkeilla edistää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

Edustaja Räsänen nosti esille myös tärkeän huomion siitä, että tällä hetkellä osa ihmisistä todella katoaa siinä vaiheessa, kun vastaanottopalvelut lakkaavat, ja tämä on totta kai toinen iso osakokonaisuutensa, johon hallitusohjelmassa on jo linjauksia. Paperittomuuden estäminen on yhteisenä tavoitteena hallituksella, mutta se on toinen keskustelu. Siihen ei sinänsä vaikuteta tällä kokonaisuudella.

Edustaja Reijoselle: On ihan selvää, [Puhemies koputtaa] että totta kai rikosperusteiset henkilöt tälläkin hetkellä palautetaan. Sisäiselle turvallisuudelle tästä esityksestä ei missään tapauksessa ole mitään haittaa. Pelkoa tai riskiä siitä, että tämä olisi joku turvallisuusuhka — en haluaisi [Mauri Peltokangas: Oliko lupaus?] pitää tällaista keskustelua yllä. [Puhemies: Aika!] Ukrainan kanssa keskustelu on ollut hyvää, ja tämä rajoite siitä, että miksi emme ota enempää kuin 3 000 nyt Ukrainasta, tulee lähinnä siitä, että rajojen yli ei kannata tällaisessa tilanteessa tuoda ihmisiä, kun ihmiset ovat jo maassa. Kannattaa käydä läpi kaikki, ketkä voivat töitä tehdä.

14.35 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä tulee esille se, että tämän esityksen tavoite on hyvä ja tarpeellinen: turvata meidän ruoansaanntimme. Tässä keskustelussa on nyt myös tullut esille erilaisia uhkakuvia, ja ehkä sen vuoksi haluaisin todeta sellaisen kauniinkin kuvan tältä viikolta. Ennen kuin lähdin tänne Helsinkiin, laitoin kotonamme auringonkukan siemeniä multaan kasvamaan. Nyt keväällä me saamme ihailla kasvun ihmettä, ja tähän kasvun ihmeeseen perustuu myös meidän ruokapöytäme. Se, että me saamme jatkossakin omasta maasta ruokaa, on erittäin tärkeää.

Niin kuin todettu, tämä hallituksen esitys on pieni osa kokonaisuutta, eikä kukaan ole niin sanonut eikä varmasti usko, että tämä ratkaisee meidän ruoantuotantoamme. Mutta niin kuin todettu, jos hallituksen esityksen lukee tarkasti — se kannattaa lukea aivan ajatuksella ja tarkasti — siellä esimerkiksi maasta poistamisesta todetaan: ”Työoikeuden jatkuminen ei vaikuttaisi täytöntöönpanokelpoisen maastapoistamispäätöksen toimeenpanoon. Ulkomaalainen voitaisiin edelleen poistaa maasta sikäli kuin maasta poistaminen on mahdollista.”

Me elämme nyt poikkeusoloissa, ja tämä on väliaikainen lainmuutos, jonka tarkoituksena on saada meidän maataloillemme työvoimaa, eikä tässä esityksessä ole kyse turvapaikapolitiitisesta linjanmuutoksesta vaan ruoantuotantomme turvaamisesta poikkeusaikana. Kyse on väliaikaisesta muutoksesta. Olen aivan samaa mieltä siitä, että on parempi, että turvapaikanhakija tekee töitä kuin on joutilaana, ja jos me tällä saamme työtä maataloilille, niin se on ilman muuta positiivinen asia. Mutta niin kuin tässä keskustelussa on tullut esille, niin ei ole hyvä, että meidän ruoantuotantomme, huoltovarmuutemme on tällä tavalla ulkomaisen työvoiman varassa, vaan kun tämä kriisi on ohi, meidän on ehdottomasti löydettävä sellaisia pitkäkestoisia, kestäviä ratkaisuja siihen, että olisimme omavaraisia myös työvoiman suhteen niin pitkälle kuin se on mahdollista.

Uskon, että sellaisetkin ihmiset, jotka ovat aikaisemmin halunneet patistella turvapaikanhakijoita töihin ja ovat moittineet, että he elävät yhteiskunnan tulonsiirtojen varassa, ovat nyt tyytyväisiä, kun hallitus nimenomaan haluaa kannustaa heitä osallistumaan työntekoon ja siihen, että me saamme jokapäiväisen leipämme.

14.38 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Esityksellä siis laajennettaisiin turvapaikanhakijoiden työoikeutta Suomessa määräajaksi. Tavoitteena on lisätä työvoiman tarjontaa huoltovarmuuden kannalta tärkeillä aloilla, kuten maataloudessa. Tämä tavoite on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

tärkeä ja kuulostaa hyvältä meidän kaikkien mielestä, mutta tämäkin esitys on täysin riittämätön täyttämään 16 000 kausityöntekijän tarvetta ja aiheuttaa muita ongelmia.

Jo hallituksen esitystä lukiessa voi havaita, että työvoiman saatavuus tällä lakimuutoksella ei lisäännä kuin muutamilla kymmenillä henkilöillä. En vähättele tätäkään määrää — yksittäisille tiloille muutamalla työntekijällä voi olla merkitystä. Päätöksellä voi olla kuitenkin rapauttavaa vaikutusta turvapaikkapolitiikkaamme ja koko järjestelmään. Eli tässä asiassa pitää nähdä metsä puilta.

Esityksen mukaan Suomessa on tällä hetkellä noin 6 000 turvapaikanhakijaa, joista 4 000 on nyt työmarkkinoiden käytössä. 1 000 henkilöä on niin sanotussa karenssissa eli oman hakuprosessinsa alussa. Tämä kestää 3—6 kuukautta. Sen jälkeen pääsee vaikka töihin, jos sellaisia on tarjolla. Hallituksen esityksellä poistettaisiin tämä karenssi. Se voidaan minunkin mielestäni tehdä.

Toinen elementti on se, että nyt esitetään, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut ja palautusta kotimaahansa odottava voi esityksen mukaan mennä töihin, jos hän on vastaanottopalvelujen piirissä. Tämä on mielestäni iso periaatteellinen kysymys. Olen tätä asiaa puntaroinut monelta eri puolelta. Lausunnot maataloustuottajien suunnalta ovat olleet siinänsä suopeita, ehkä vähän kohteliaitakin, mutta työvoiman saatavuuden kannalta esityksellä ei ole suurta merkitystä, se on tullut selväksi. Pidän ongelmallisena työnteko-oikeuden myöntämistä maastapoistamispäätöksen jälkeiselle ajalle.

Tämän johdosta en kannata tehtyä hallituksen esitystä kuin niiltä osin, mitkä koskevat tämän alkukarenssin purkua. Minusta Suomen turvapaikkapolitiikan pitää olla kriisinkin aikana pitkäjänteistä.

14.41 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Vielä 1980-luvulla Suomen mansikkatiloilla työskenteli suomalaisia kausityöntekijöitä. Aikojen kuluessa on myös mansikkatilojen työntekijöiden alkuperä muuttunut. Suomalaiset kesätyöläiset ovat siirtyneet muihin töihin, ja alan ovat vallanneet ulkomaalaiset työntekijät. Suomen puutarhaviljely on tullut riippuvaiseksi ulkomaalaistaustaisista kausityöläisistä. Kun koronavirusi sulki valtioiden rajat, vaikutti se myös globaaleihin työmarkkinoihin. Kausityöläisten rekrytointi ei enää sujunut entiseen tapaan, ja Suomen kaltaisessa pinteessä ovat myös muut Euroopan maat.

Lakiesitys on osa kokonaisuutta, jolla pyritään vastaamaan maatilojen kausityöongelmaan koronaepidemian aiheuttaessa rajoituksia Suomeen matkustamisessa. On hyvä, että pyritään edistämään toimia kotimaisen työvoiman saamiseksi maatalouden kausitöihin, mutta olemme niin vakavassa tilanteessa, että on otettava käyttöön kaikki keinot sadonkorjaamisen varmistamiseksi.

Käsillä oleva lakiesitys poistaisi määräaikaaisesti työnteon aloittamista rajoittavan karenssiajan turvapaikanhakijoilta. Maa- ja metsätalousministeriön arvion mukaan puhutaan kymmenistä, enintään sadoista turvapaikanhakijoista, jotka saadaan töihin tämän ratkaisun myötä. Väliaikainen säätely olisi voimassa lokakuuhun saakka kuten myös työ- ja elinkeinoministeriön puolella tehty kausityövoiman tarpeeseen vastaamiseksi säädetyt väliaikaiset säädöksetkin. Työkarenssin poistaminen koskee vain maa-, metsä-, kala- ja puutarhatalouden töitä.

Arvoisa puhemies! Kun vaihtoehtona on kylvötoiden tekemättä jättäminen, sadon pelloille pilaantuminen tai marjojen poimimatta jättäminen, on tehtävä kaikki mahdollinen tarvittavan työvoiman saannin varmistamiseksi. Hallituksen esitys on yksi keino muiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

joukossa ja luonteeltaan väliaikainen. On toisen ajan keskustelun paikka miettiä, miten voisimme jatkossa luoda sellaiset kausityömarkkinat, että ne kiinnostaisivat nykyistä enemmän suomalaista työvoimaa, jolloin käsittelyssä olevan lakiesityksen kaltaisia esityksiä ei täällä tarvitsisi käsitellä. [Leena Meri: Eihän niitä tarvitse käsitellä, jos niitä ei tuoda!]

14.43 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Olemme tosiaan tekemässä lakia poikkeusoloissa, ja tällä lakimuutoksella ehdotetaan ulkomaalaislain muuttamista väliaikaisesti loka-kuun loppuun asti niin, että työntekoa rajoittava 3—6 kuukauden karenssiaika poistettaisiin sellaisilta turvapaikanhakijoilta, joilla on lain voimaan tullessa kansainvälistä suojelua koskeva asia vireillä Maahanmuuttovirastossa tai hallintotuomioistuimessa. Ja lisäksi, kuten täällä on todettu, työnteko-oikeuden kestoa laajennettaisiin niin, että oikeus työskennellä jatkuisi täytäntöönpanokelpoisesta maastapoistamispäätöksestä huolimatta niin kauan kuin ulkomaalaiselle annetaan vastaanottopalveluja.

Ehdotetut muutokset koskisivat työskentelyä nimenomaan huoltovarmuuden kannalta tärkeillä maa-, metsä-, puutarha- ja kalatalouden aloilla. Tavoitteena on siis lisätä työvoiman tarjontaa alkutuotannon kriittisillä aloilla, joilla poikkeusoloista johtuva pula ulkomaisesta kausityövoimasta aiheuttaa tällä hetkellä suuria ongelmia. Tästä syystä esitys on kannatettava, ja se on tarpeellinen. Tämä todella on yksi keino varmistaa kotimainen ruoantuotanto näissä poikkeusoloissa.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä lakimuutoksen arvioidaan koskevan noin tuhatta turvapaikanhakijaa. Epäsuorasti esitys vaikuttaa noin 4 000 henkilöön, joille saattaa tulla täytäntöönpanokelpoinen maastapoistamispäätös milloin tahansa. Muutoksen myötä Suomessa oleskelevien turvapaikanhakijoiden työpanosta voidaan hyödyntää nykyistä paremmin tehtävissä, joissa pandemian aiheuttamassa tilanteessa puuttuu tekijöitä. Tämä lakimuutos täydentää Suomessa oleskelevien mahdollisuuksia kantaa kortensa kekoon suomalaisen ruoan riittävyyden ja huoltovarmuuden turvaamisen eteen. Yrittäjillä ja erityisesti maanviljelijöillä on suuri kausityövoiman tarve. Samaan aikaan monilla turvapaikanhakijoilla on kova motivaatio työntekoon. Tässä tilanteessa ei ole järkevää pitää ihmisiä toimeettomana odottamassa lopullista päätöstä omaan asiaansa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että tällä työnteko-oikeudella ei ole vaikutusta henkilön maastapoistamiseen kuten täällä ministeri Ohisalokin on todennut. Ja edelleen totean sen, että lakia sovelletaan niihin, jotka ovat tehneet kansainvälistä suojelua koskevan ensimmäisen tai uusintahakemuksen ennen tämän lain voimaantuloa — puhumme siis hyvin poikkeuksellisesta lainsäädännöstä tähän maailmanaikaan, mitä nyt elämme.

Arvoisa puhemies! Haluan todeta, että on todella tärkeää, että hallitukselta löytyy tahto hyödyntää yhä useamman Suomessa oleskelevan työpanos koronaviruksen selviämisessä tässä poikkeuksellisessa tilanteessa, eikä tämä esitys ole millään lailla ristiriidassa niiden muiden keinojen kanssa, joita meidän täytyy löytää ja joita parhaillaan etsitään, jotta saadaan kausityövoimaa ja ylipäänsä riittävästi työvoimaa näille meidän kriittisille maatalouden aloille.

14.47 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia väliaikaisesti, eli muutoksella laajennettaisiin kansainvälistä suojelua hakeneen työnteko-oikeutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

Juureni ovat maalla, ja olen jatkuvasti tekemisissä viljelijöiden kanssa. Tiedän ja tunnen sen tarpeen, mikä heillä on kausityöntekijöiden saatavuudessa. Työntekijöitä on vuosien mittaan tullut muun muassa Ukrainasta, koska kotimaista työvoimaa ei ole riittävästi saatu.

Kuitenkaan tämä hallituksen esitys 65 ei ratkaise tätä ongelmaa. Tarvittaisiin pitkälle tulevaisuuteen johtavia toimenpiteitä, joilla kausityöntekijöiden määrä saataisiin riittämään.

Viljelijöiden ongelmana on myös kannattavuuden jatkuva heikkeneminen. Viljelijöiden tulot ovat romahtaneet muutaman vuoden sisällä jopa 40 prosenttia, koska tuotantokustannukset ovat kasvaneet, ja se ei ole viljelijöiden vika. Omavaraisuuden pitäminen 80 prosentissa ja jopa kasvattaminen on todella ehdottoman tärkeää myös tulevaisuudessa, ja se pitää varmistaa.

Tämä hallituksen esitys sallisi maastapoistumispäätöksen saaneen ulkomaalaisen työskentelyn, eli muutettaisiin turvapaikkajärjestelmäämme. Turvapaikkajärjestelmää ei ole tarkoitettu työvoiman maahanmuuttoon. Tällä hetkellä turvapaikanhakijat työllistyvät heikosti, ja lisäarvo hallituksen esityksessä ei todella parantaisi kausityöntekijäpulaa juuri ollenkaan.

Entäs korona-ajan ongelmat? Vastaanottokeskuksista työpaikalle menevät kävisivät sitten pellolla ja sitten takaisin vastaanottokeskukseen ja pellolle ja näin pois päin. Se on vaarallista, ja kaiken lisäksi voi olla, että vastaanottokeskusten lähellä ei ole edes peltoja ja viljelijöitä, jotka tarvitsisivat näitä henkilöitä töihin — ja me puhumme todella pienestä määrästä.

Jos ajatellaan turvapaikkajärjestelmäämme, sitä ei pidä missään tapauksessa nyt vaarantaa tämän hallituksen esityksen vuoksi. Totta kai me pyrimme, ja meidän pitää pyrkiä, kotimaisen työvoiman lisäämiseen myös kausityövoimassa, mutta nyt tämä tilanne on vähän erilainen, ja siksi haluaisinkin kysyä kokonaisuutta ministeri Ohisaloilta: Onko teillä suunnitelmaa kausityöntekijöille, jotta tulevaisuudessa viljelijät saisivat heitä tarpeeksi? Onko teillä pitkän ajan suunnitelmaa, koska tämä hallituksen esitys ei tätä tilannetta paranna ollenkaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Tiedän, että ministeri Ohisalo joutuu lähtemään valtioneuvoston istuntoon, joten puhevuoro nyt Ohisalolle. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä, täh?]

14.50 Sisäministeri Maria Ohisalo: Kiitokset edustajille.

Kuten edustajat Aittakumpu ja Elo molemmat hyvin tässä esille nostavat, niin todella kyse on väliaikaisesta muutoksesta ulkomaalaislakiin, kuten se moneen kertaan on täällä sanottu ja hallituksen esityksessä myös hyvin kerrottu.

Ensinnäkin laki olisi voimassa lokakuun loppuun asti. Toisekseen laki on myös rajattu selkeästi näille ruoantuotannon kannalta erittäin tärkeille, kriittisille aloille, joilta itsekin saan paljon palautetta, että siellä on nyt ahdinko, siellä tarvitaan apua, jokainen käsipari on tervetullut. Laki on lisäksi rajattu niihin ihmisiin, jotka ovat tulleet maahan lain voimaan tullessa, siihen mennessä. Sen jälkeen tulevat ihmiset eivät ole tämän lain piirissä. Tämä on siis hyvin tarkkarajainen, selkeärajainen esitys, ja tästä ei silloin voi sanoa, että tällä luotaisiin jonkinlaista vetovoimatekijää, kuten joissain puheenvuoroissa ehkä tällaista nostettiin esille.

On myös niin, kuten keskustelussa on hyvin pointattu ja nostettu esille, että työnteko-oikeus ei estä maastapoistamista, jos täytöntöönpanokelpoinen maastapoistamispäätös on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

tullut ja henkilö voidaan täältä poistaa. Nyt tässä tilanteessa kyse on kuitenkin poikkeusoloista, joissa poistamisia ei pystytä tekemään samoissa määrin kuin normaalisti. Meillä ei ole yhteyksiä, eurooppalaiset rajat ovat monin paikoin suljettuja — tämä on ongelma.

Edustaja Elomaa: Tämä on yksi askel, kuten aiemmin mainitsin. Sisäministeriön osalta maahanmuuttoon liittyvät kysymykset kuuluvat omalle tontilleni, ja olen omalta osaltani kantanut huolta viljelijöiden ja muiden tuottajien tilanteesta ja pyrkinyt omalta osaltani tuomaan tänne esityksen, joka edes vähän auttaa tässä kuviossa. On fakta, että tulemme tarvitsemaan tuhansia käsipareja enemmän, ja silloin työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, myös ulkoministeriö ovat tässä kuviossa mukana, yhdessä käymme jatkuvasti keskustelua siitä, miten voimme turvata lisäkäsipareja tänne. On ihan selvä, että moni nuori ei ole saanut kesätöitä tälle kesälle. No, tässä on täydellinen paikka täällä oleville nuorille työllistyä.

Toisaalta kuten äsken mainitsin, niin Ukrainan kanssa yhteistyö toimii nyt hyvin. Ukrainassa on löytynyt yhteisymmärrys sisäpoliittisesti siihen, että ihmisiä voidaan maasta lähettää töihin, ja totta kai täällä tuottajat ovat myös sitoutuneet siihen, että pitävät huolen näistä hygieniaseikoista ja siitä, että tauti ei varmuudella pääse leviämään tiloilla. Eli käymme totta kai jatkuvasti keskustelua hallituksen sisällä siitä, miten näitä lisäkäsipareja saataisiin myös vaikkapa sieltä Ukrainan suunnasta. Tämä 3 000:kaan itsessään ja 1 500 aiemmin päätettyä eivät vielä tule riittämään.

Tilanne on kriittinen, ja sen takia kaikki kivet pitää kääntää, niin kuin täällä edustajat hyvin ovat todenneet.

14.53 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Minusta olisi kuitenkin hyvä, että nämä kellotettaisiin niin, että näinkin merkittävissä ja ristiriitaisissa asioissa ministereillä olisi mahdollisuus olla paikalla. Olisin puhemiesneuvostossa kyllä tähän puuttunut, jos olisin tien nyt, että täällä ministeri ei ole vastaamassa sitten. [Maria Ohisalo: Tässä minä olen!]

Mutta joka tapauksessa keskusta on todennut, että tämä on pieni osa ja että tämän jättämättä tekeminen olisi pahempi asia ja että kaikki keinot pitäisi kääntää. Tämä on vahva signaali, jos me ajattelemme laittomasti maassa olevaa henkilöä: ei tarvitse noudattaa päätöstä, ja me emme lähdekään siitä, että nyt poistutaan maasta, että se ei ole enää lähtökohta, eikä se ole se, että ihminen on esimerkiksi säilössä, mikä olisi perussuomalaisen lähtökohhta — ei, vaan nyt lähdetään siitä liudentamaan, ja ei muuta kuin töihin. Voinko minä, kun saan tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen, ilmoittaa, että en noudata tätä? No, en todellakaan voi. Minusta tämä niin suuri asia, tämä on semmoinen fundamentaaliasia, jos puhutaan oikeusvaltiosta ja oikeusvarmuudesta, että täällä onkin päätöksiä, joiden noudattaminen nyt on vähän niin ja näin.

Meillä olisi ollut keino: me perussuomalaiset esitimme täällä, että tällä hetkellä työttömille ja lomautettuna oleville annettaisiin työttömyyskorvaus, siis Suomessa jo oleville suomalaisille ihmisille. He voisivat mennä maataloille töihin. Tätä te hallituspuolueet ette voineet hyväksyä. Sanoitte, että kaikki keinot pitää käyttää. Käyttekö te kaikki keinot? Tämän ideologisen keinon te kyllä haluatte erittäin mielellänne käyttää. [Mauri Peltokankaan välihuuto — Välihuuto keskeltä]

Mutta tämä ei ole yllätys. Sosiaalidemokraattinen puolue kertoi Antti Rinteen suulla jo ennen vaaleja, että he tulevat edistämään kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden työllistymistä. Näin kävikin, hallitusohjelmastahan löytyy tämä. Ja todella oli näin, että tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

tuli kansan tietoon ennen vaaleja ja monihan ajatteli, että se on varmaan lipsahdus, mutta ei se ollut lipsahdus, se oli ihan tarkoituksellinen asia.

Tätä samaa ideologiaa löytyy muualtakin. Nyt tällä hetkellähän hallitus ajaa turvapaikanhakijoiden oikeusturvan parantamista, ja ministeri Ohisalo sanoikin marraskuussa 14. päivä viime vuonna, että tällä varmistetaan se, että jokainen saa asiallisen, oikeudenmukaisen käsittelyn. Viime hallituskaudella, kun näitä muutettiin, niin perustuslakivaliokunta kävi ne muutokset läpi ja yksimielisesti katsoi, että ne täyttävät ihmisoikeussopimukset ja perustuslain kirjaimen, ja siellä oli mukana myös muun muassa esimerkiksi vihreiden edustaja Ville Niinistö. Mietinkin, että onko viime kaudella perustuslakivaliokunta tehnyt jotenkin sellaisia päätöksiä, että ne eivät kestäisi kaikkea tarkastelua siitä, että elämme oikeusvaltiossa. Kyllä tämä on ideologian toteuttamista, ja minä olen aivan varma siitä, että tämä on keino saada liudennettua ja hämärrytettyä sitä, mikä on laittomasti maassa oleva ja mikä ei.

14.56 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Käsitlemme tervetullutta esitystä maassamme jo oleskelevien turvapaikanhakijoiden mahdollisuudesta osallistua ilman karenssia maatalouden kausityöhön lokakuuhun asti. Tämä on tarpeellinen työvoimajoukko, etenkin kun koronakaranteenin vuoksi vuosittainen tavallisesti puutarhatyöhön saapuvien määrä on huomattavasti aiempaa pienempi — näin myös esimerkiksi Ukrainan omasta toiveesta, mitä edustaja Heinonen täällä kyseli.

Valmistelu on vienyt kauan, ja viljelijöiden viestit kertovat, että työntekoon pääsyä on jouduttu odottamaan. Työnantajilla on myös ollut arkuutta vahvistaa työsuhteita, kun on odotettu myös mahdollisia ulkomailta saapuvia, jo aiempina vuosina koulutettuja työntekijöitä. Samoin kaikista sopivimmaksi työksi on arvioitu sadonkorjuutyö, joka alkaa kunnon vasta kesäkuussa. Kausityön rekrytointi on ollut aktiivista, ja siihen on syntynyt hyviä uusia alustoja. Näissä palveluissa ja etenkin viranomaisten viestinnässä on panostettava myös maahanmuuttajataustaisiin ryhmiin, jotta tiedot tehdyistä muutoksista ja työmahdollisuuksista tavoittavat kaikki potentiaaliset työntekijät.

Maahanmuuttoviraston arvion mukaan vastaanottojärjestelmässä on tällä hetkellä yhteensä noin 6 000 työikäistä turvapaikanhakijaa. Heistä noin 1 000 on sellaisia, joilla ei ole karenssiajasta johtuen työnteko-oikeutta. Arviot tällä esityksellä saavutetusta kausityövoimasta liikkuvat kymmenissä ja sadoissa. Nykysäädöksemme määräävät turvapaikkaprosessin käynnistävälle työnteko-oikeuteen kolmen kuukauden karenssin, jos hakijalla on matkustusasiakirja, ja kuuden kuukauden karenssin, jos asiakirjaa ei ole.

Jatkuvaa työntekijöiden tarvetta on esimerkiksi hoiva-, rakennus- ja siivousalalla. Palautetta karenssin haasteista tulee hyvin monen sektorin työnantajilta, jotka ovat panostaneet, perehdyttäneet ja kouluttaneet maassa pitkään oleskelleen turvapaikanhakijan, josta on tullut osaavaa ja tarvittua työvoimaa yritykselle. Saadessaan kielteisen turvapaikkapäätöksen, joka saattaa perustua järjestelmämme virheisiin — ihan järjestelmämme itse tekemän selvityksen mukaan — ja uuden lupa- tai valitusprosessin alkaessa myös työllistyneen hakijan olemassa oleva työsuhde katkeaa uuteen karenssiin. Usein tässä tilanteessa on myös työlupaperusteinen oleskelulupa haussa ja työvoimaviranomaisen puolto luvalla, mutta myös työlupaprosessi kestää usein luvattoman kauan. Olisi siis ollut suotavaa, että ainakin uusintalupakäsittelyn karenssi voitaisiin poistaa pysyvästi.

Tiedämme, että maahanmuuttajien työllistyminen on ollut kantaväestöä heikompaa. Työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen kokonaiskatsauksessa vuodelta 2019 tämä ero

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

on 10—15 prosenttia kantaväestöön. [Puhemies koputtaa] Tosin viime vuosina juuri nuoremmissa ryhmissä on nähty positiivista kehitystä. Näyttää siltä, että yhä itse jatkamme integraation vaikeuttamista ja pilkomme ihmisten alkaneita [Puhemies: Aika!] työpolkuja otamalla työllistyneetkin karensilla pois töistä.

14.59 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa menevät nyt pahasti sekaisin puurot ja vellit, auringonkukat ja perunan taimet. Eihän hallitus itsekään tunnu uskovan, että tällä esityksellä saataisiin huoltovarmuuden kannalta merkittäviin tehtäviin sopivaa työvoimaa, joka olisi motivoitunutta näihin kyseisiin tehtäviin. Ovathan tuottajat monissa tapauksissa linjanneet niinkin, että Suomestakaan ei löydy työttömiä tai lomautettuja, jotka sopisivat tehtäviin.

Suomalaisten ahkeruutta ja osaamista on kyseenalaistettu suoraan sanoen epäisänmaallisella tavalla. On esitetty jopa kommentteja, että yksi ukrainalainen vastaisi viittä suomalaista. Kuitenkaan sille ukrainalaiselle ei makseta viiden suomalaisen palkkaa, vaan 0,5 suomalaisen palkkaa. Ollaanko siis siinä tilanteessa, että väitetty työvoimapula onkin todellisuudessa taas palkanmaksun pula?

Epäily turvapaikkajärjestelmän väärinkäytöstä on, että tätä kyseistä kylmän sodan aikaista itäblokin loikkareiden vastaanottamiseen tarkoitettua järjestelmää alettaisiin käyttämään laajamittaisen siirtolaisuuden mahdollistajana ja halpatyövoiman tuojana. Tämä lakiesitys, vaikkakin väliaikaisena, antaa periaatteellisesti vaarallisen esimerkin ja ennakkotapauksen juurikin näiden pelkojen toteutumisesta. Suomalainen sosiaaliturva on turvapaikanhaun kannalta keskeisissä lähtömaissa äärimmäisen korkea elintaso. Sen piiriin pääsemiseksi vaikka sitten halpatyötä tekemällä on moni valmis tekemään aivan mitä tahansa. Sen pitäisi olla meille kaikille selvää, että maastapoistamispäätöksen jälkeen työnteko ei mitenkään voi jatkua, muuten romuttuu koko turvapaikkajärjestelmämme uskottavuus.

Kun jossain aiemmassa puheenvuorossa kysyttiin, jääkö tämä järjestely tosiasiallisesti pysyväksi, hallituspuolueiden riveistä kuului välihuuto: ”Ai kun jäisikin!” — Niin, mikä oli todistettava.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vielä varattujen puitteissa kaksi puheenvuoroa.

15.01 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä, joka meille tänne eduskuntaan tuodaan, ei ole minkäänäköisiä vaikutusarvioita. Siis käytännössä katsoen siellä on 4 000 sellaista turvapaikanhakijaa, jolla on työoikeus, ja nyt tämä koskisi 1 000:ta, mutta ei ole mitään tietoa, kuinka moni näistä 4 000:sta on nyt töissä. Jotta voitaisiin tehdä päätelmiä siitä, kuinka paljon tämä 1 000 työllistää, niin olisi syytä kyllä hallituksen selvittää, kuinka monta näistä 4 000:sta on töissä.

Nythän tässä on se tilanne, että tämä kyseinen esitys tarkoittaa sitä, että käytännössä niiltä henkilöiltä, joiden henkilöllisyyttä ei tiedetä, poistetaan tämä karenssi, ja samoin tämä tarkoittaa sitä, että tässä tuodaan työoikeus niille henkilöille, jotka ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen. Nämä kaksi asiaa ovat nyt tietysti... Herää kysymys, mitä hallitus on ajatellut: he haluavat töihin henkilöitä, joiden henkilöllisyyttä ei tiedetä, ei tiedetä keitä he ovat, ja sitten hallitus haluaa töihin niitä henkilöitä, jotka ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen. Tämä on täysin kestävä ja ideologinen esitys.

On perin erikoista myöskin se, että tämä koskettaa niitä henkilöitä, joilla on vastaanottopalvelut käynnissä. Se tarkoittaa siis käytännössä sitä, että asuminen on ilmaista, ruokai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

lu on ilmaista, terveydenhuolto on ilmaista. Jos te, hallitus, haluatte kerran ihmisiä töihin tänne maatiloille, niin miksi te ette esitä tuhannelle työttömälle ilmaista majoitusta, ilmaista ruokaa ja ilmaista terveydenhuoltoa sekä muutama henkilö siihen tukemaan tätä työtä? Eli jos te haluatte töihin, niin tehkää tämä sitten työttömille suomalaisille.

Täytyy kyllä sanoa, että keskusta on onnistunut tässä kääntämään kyllä kelkkansa totaalisesti. Keskusta on täällä puhunut kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille jalkapannoisista, mutta se muuttuikin nyt työluviksi, [Naurua — Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] niin että kyllä tämä on melkoinen pyöräytys kepulta. Muilta tämän nyt kyllä voisi kuvitella, [Leena Meri: Ei tuu yllätyksenä!] että ei tule yllätyksenä tämä esitys, mutta keskustaa ihmettelen suunnattomasti.

Eli toisin sanoen, kuinka te kehtaatte tuoda tällaisen esityksen, jossa ei ole minkään näköisiä vaikutusarvioita siitä, kuinka moni näistä tuhannesta olisi menossa töihin? Ja toisekseen nyt jostain kumman syystä sisäministeriö puuhaa kyllä Kreikan leireiltä Suomeen 175:tä turvapaikanhakijaa, mutta sen sijaan Suomesta ei voi lähteä pois. Teillä on pikkasen ristiriitainen ja ehkä vähän väritynyt tämä näkemys.

15.04 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa herra puhemies! Mielestäni on asiatonta yksinkertaistaa tämä lakiesitys sellaiseen muotoon, että eikö ole hyvä, että turvapaikanhakijatkin menevät töihin. Jos asia olisi näin yksinkertainen, karenssihan pitäisi poistaa pysyvästi eikä määräajaisesti, kuten hallitus nyt tekee.

Kun lakeja muutetaan, täytyy punnita haittoja ja hyötyjä. Aloitetaan hyödyistä. Tämän muutoksen arvioidaan johtavan parinkymmenen henkilön työllistymiseen. Suurimmat työllisyysvaikutukset tulevat todennäköisesti siitä, että viranomaisresursseja pitää lisätä, jotta väärinkäytökset pystytään estämään. Kun puhutaan työvoimapulan ratkaisemisesta ja huoltovarmuudesta, tämä esitys ei ole edes rikka rokassa — tämä esitys on huono vitsi.

Ensinnäkin laki on rajattu koskemaan ainoastaan jo jätettyjä turvapaikkahakemuksia. Kuten tiedämme, viimeisen parin kuukauden aikana uusia hakemuksia ei ole juurikaan tullut. Ne ihmiset, joita tämä esitys koskisi, vapautuvat karenssin piiristä joka tapauksessa lähikuukausina ennen sadonkorjuuta, koska kolmen tai kuuden kuukauden aikaraja täyttyy.

Toiseksi työskentelyoikeuden puuttuminen ei ole syy turvapaikanhakijoiden surkeaan työllistymiseen, ja tästä seuraa, että työskentelyoikeuden laajentaminen ei paranna työllisyyttä. Suomessa on tällä hetkellä noin 4 000 turvapaikanhakijaa, joilla on työlupa. Esimerkiksi kaikilla vuonna 2015 saapuneilla on oikeus tehdä työtä. Kuitenkin heidän työllisyysasteensa on TE-keskuksesta riippuen jossakin nollan ja kymmenen prosentin välillä. He eivät työllisty, koska he eivät osaa mitään, mitä suomalaiset työmarkkinat tarvitsisivat, eikä työhalujakaan juuri ole, koska saman rahan saa notkumalla kauppakeskuksissa. [Veronika Honkasalon välihuuto — Vihreiden ryhmästä: Ei ole totta!]

Arvoisa puhemies! On surkuhupaisaa, että eduskunta ei saa edes kysymällä ministeriöstä tietoa turvapaikanhakijoiden tähänastisesta työllistymisestä. Tämähän on aivan oleellinen tieto, kun arvioidaan sitä, onko työskentelyoikeuden laajentamisesta mitään hyötyä. Ministeriöstä ei liioin saa vastausta siihen, millä keinoin hallitus on patistellut tai aikoo patistella 4 000:ta työluvallista turvapaikanhakijaa tai tuhansia joutilaana olevia jo oleskeluluvan saaneita henkilöitä kausitöihin. Jos siitä porukasta ei ole tekemään töitä maatiloilla, minun on vaikea ymmärtää, miten Irakista tai Somaliasta juuri saapuneesta henkilöstä on.

Keskustasta on kyselty, mitä haittaa tästä nimenomaisesta lakiesityksestä voisi olla, vaikka sillä ei työllisyysvaikutuksia olisikaan. No, ensinnäkin henkilöllä säilyisi työnteko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

oikeus jopa kielteisen turvapaikkapäätöksen ja jopa lainvoimaisen maastapoistamispäätöksen [Puhemies koputtaa] jälkeen. Tämä ei kannusta kyseistä henkilöä poistumaan maasta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Ohisalo, tähän keskusteluosuuteen viimeinen puheenvuoro, minuutti.

15.07 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Edustaja Merelle: Hallituksen turvapaikkapolitiikka on kirjattu hallitusohjelmaan. Sitä hallitus edistää, ja se on oma kokonaisuutensa. Tämä lakiesitys on oma kokonaisuutensa, [Leena Meri: Sen kyllä huomaa!] jolla vastataan tilojen vaikeaan työntekijäpulaan tällä hetkellä. Tämä vastaa kriisioloihin. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] On toki niin, että jos täältä tulee viestejä, että tällaisia esityksiä pitäisi laajentaa, niin ainahan sellainenkin mahdollista voi olla.

Edustaja Hopsu nostaa esille sen, mihin myös edustaja Halla-aho viittaa, eli ongelma karensseissa on se, että kun ihminen on ehkä työssä tällä hetkellä, hän jättää uusintahakemuksen, niin oikeus työntekoon loppuu. Se voi olla kolme kuukautta, voi olla kuusi kuukautta, jolloin tämä ihminen ei voi työskennellä. Näitä ihmisiä on kyllä itse asiassa kymmeniä ja satoja, jotka jättävät uusintahakemuksia, ovat mahdollisesti olleet maassa jo pidemmän aikaa, ja ajattelen, että on hyvä, kuten täällä hienosti muun muassa kristillisdemokraattien puolelta nostettiin esille, että ihmiset voisivat työskennellä, kun heille siihen mahdollisuus annetaan, [Jussi Halla-ahon välihuuto] sen sijaan, että he ovat vain vastaanottokeskuspalveluiden piirissä [Puhemies koputtaa] eivätkä voi tehdä mitään.

Itse ajattelen, että tässä tilojen huolta pitää nyt kuulla tarkasti.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.08.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.25.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä.

18.25 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Samaan aikaan kun maaseudulla tarvitaan todellista osaavaa kausityövoimaa — siellä siis kaivataan sellaisia toimia ja ratkaisuja, joilla asia hoituu — niin meillä käsittelyssä on hallituksen tähänastisista ideologisista älynväläyksistä kyllä taatusti lahjakkain ja mielestäni ylivoimaisesti turhin eli esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta.

Koronatilanteen varjolla meille syötetään, että tämä lakimuutos turvaisi puutarha-, maatalous- ja luonnontuoteteollisuudessa olevaa työvoimapulaa. Ei tämä turvaa mitään. Äkkiseltään laskettuna tämä lakimuutos koskisi noin tuhatta Suomessa kolmen tai kuuden kuukauden karenssissa olevaa turvapaikanhakijaa, kun työluvallisia loisi maassa toimeettomana nelisentuhatta, ja niistä hallitus itse myöntää työllistyvän vain noin muutamia kymme-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

niä kriittisille kausityöaloille. Mikä tässä on se hallituksen logiikka ja, mikä tärkeintä, missä kohtaa sijaitsee se järki tässä lakimuutoksessa?

Arvoisa puhemies! Kun hallitus itse myöntää esityksessään, ettei tällä lakimuutoksella tule olemaan juuri minkäänlaisia työllistäviä vaikutuksia kyseisille aloille, eli koko hömppään käytetty aika ja valtavat resurssit ovat olleet ja tulevat olemaan täysin turhia tarkoitettun lopputuloksen kannalta, niin pahoin pelkään, että työllisyysvaikutukset henkilömäärinä tulevat olemaan paljon vähäisemmät kuin se määrä kansanedustajia, asiantuntijoita ja eri instansseja, joita esitystä varten on kuultu. Tällaisena aikana tällainen resurssien käyttö on käsittämätöntä. Istutaan siis isolla porukalla vääntämässä työluhia laittomasti maassa oleville — laittomasti maassa oleville.

No, miksi tätä lakimuutosta niin fanaattisesti kaikesta huolimatta sitten ajetaan? Se on taatusti yksi tämän päivän aiheellisimpiä kysymyksiä. Oma pelkoni on, että toteutuessaan tämä lakimuutos laajennetaan koskemaan lopulta muitakin aloja. Tässä maassa on aika monta väliaikaista lakimuutosta vieläkin voimassa alkaen autoverosta. Tiedämme, että väliaikaista ei välttämättä ole mikään, mitä hallitus kansalle sellaisena syöttää. No, en odota hallitukselta vastausta, koska olemme kuulleet ne mantrat jo niin usein hartaasti ja pisteitä painottaen, että vähempikin toisto voi aiheuttaa kuulijalle psykoosin.

Arvoisa puhemies! En todellakaan odottanut, että hallituksen pyyntö työrauhasta koronaviruksen selättämiseksi saisi aikaan näin järjetöntä maailmanhalaamisideologiaan perustuvaa lakimuutosehdotusta. Ei jatkoon. Ja tähän perään syvä huokaukseni: voi Suomi-parkaa. — Kiitos.

18.28 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kausityövoimasta on huutava pula. Olen kevään kuluessa saanut uusmaalaisilta maatalousyrittäjiltä paljon yhteydenottoja. Osa on suunnitellut aiempaa pienemmän määrän kylvämistä tai istuttamista, osa on tehnyt kylvön ja istutuksia isolla riskillä. Ilman tarvittavaa kausityövoimaa satoa jää maahan aiheuttaen yrittäjille ja Suomelle ison menetyksen. Kysehän on siitä, saammeko ensi talvena marjoja, vihanneksia ja juureksia kaupasta. Hallitukselta tarvitaan nyt vaikuttavia keinoja ja pian työvoiman turvaamiseksi.

Nyt käsillä oleva hallituksen esitys on valitettavasti keinona järjetön, jopa haitallinen. Muutoksella poistettaisiin turvapaikanhakijoilta karenssiajat, eikä työnteke-oikeuden päättymisen olisi enää sidottu maasta poistamista koskevan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen. Esitys koskee siis paitsi Suomeen viime kuukausina saapuneita turvapaikanhakijoita ja uusintahakijoita, myös jo kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita. Maahanmuuttoviraston arvion mukaan muutoksen vaikutuspiirissä on noin tuhat henkilöä.

Esityksen vaikutusarviointi on lähes olematon. Se on tässä: ”On todennäköistä, että maa- ja puutarhatilat voisivat sadonkorjuu-aikaan työllistää nykytilanteessakin koko maan tasolla kymmeniä, parhaassa tapauksessa jopa satoja turvapaikanhakijoita.” No, sen tiedon valossa, joka meillä on työskentelyoikeuden jo omaavien turvapaikanhakijoiden työllisyysasteesta, hyvin matalasta työllisyysasteesta, voimme tehdä varmaan sellaisen valistuneen arvion, että esityksellä saadaan tuskin edes kymmeniä henkilöitä töihin.

Puhemies! Huoltovarmuuden ja maatalousyrittäjien kannalta hallituksen esitys on siis lähes merkityksetön. Turvapaikkajärjestelmän uskottavuudelle se on kuitenkin merkittävästi haitallinen, koska se romuttaisi maasta poistumisen kannustimet. Ensinnäkin on riski bulvaanityöpaikkojen muodostumiselle, joilla kierrettäisiin turvapaikkajärjestelmää. Toiseksi, jos joku laittomasti maassa oleskeleva saataisiinkin määrääjäksi maataloushom-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

miin, tulee palautuksen toimeenpanosta myöhemmin vaikeaa, ellei mahdotonta. Kolmanneksi, turvapaikkajärjestelmän uskottavuuden kannalta tämä esitys on todella haitallinen, ja se veisi kielteiseltä turvapaikkapäätökseltä käytännössä kokonaan pohjan. ”Ei” ei voi tarkoittaa ”kyllä”, ”ein” pitää tarkoittaa ”ei”.

Hallituksen ratkaisuesitys kansalliseen kriisiin on siis se, että jokunen laittomasti maassa oleva ehkä saadaan marjatiloilta töihin. No, jokainen ymmärtää, että hallitus leikkii tässä nappikauppaa ja leikin säännöt perustuvat ideologiaan, eivät kansalliseen tarpeeseen. Miksi ihmeessä keskusta lähti tähän mukaan? Ylipäätään hallituspuolueiden [Puhemies koputtaa] edustajilta haluan kysyä, miten tämä umpipoliittinen esitys edes liittyy korona-kriisiin. Kuinka moni maatila [Puhemies koputtaa] teidän arvionne mukaan aikoo palkata henkilön, jonka paperit eivät ole kunnossa?

18.31 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Todellakin tässä on monta kertaa tänään mainittu, kuinka montaa henkilöä tämä koko homma edes koskisi, ja ihmetyttää todellakin, että etenkin keskusta on ollut huolissaan siitä, että ei saada osaavaa ukrainalaista työvoimaa tänne Suomeen ja että suomalaisilla ei nyt välttämättä mukamas pystyttäisi korvaamaan näitä, kun ei ammattitaitoa ole. Minä vain ihmettelen, että nämä turvapaikanhakijatko, nämä 10—20 tai mitä sinne menee, ovat nyt sitten oikeasti se pelastus tähän hommaan?

Koko koronan aikana on paljon puhuttu siitä, että asioilla ei pitäisi politikoida. Meitä syytetään heti suurin piirtein, jos me olemme tuolla vähän pistämässä kapuloita rattaisiin, että politikoidimme sillä ja me politikoidimme tällä ja koronan varjolla teemme sitä sun tätä. Minun on pakko kysyä teiltä kaikkien hallituspuolueitten edustajilta: eikö tämä ole juuri politikointia? Tässä ei ole mitään muuta taustalla kuin pelkkä ideologia. Minä ihmettelen, mitä lehmänkauppoja siellä on tehty, että keskusta esimerkiksi on lähtenyt tällaiseen leikkiin mukaan. Tässä ei ole oikeasti mitään järkeä. Äärettömän hyvin puhui ensin edustaja Peltokangas ja äsken kokoomuksen edustaja Vestman siitä, että tämä on täysin nappikauppaa. Minkä takia tähän oikeasti käytetään aikaa näin paljon? Tässä jutussa ei ole helmen järkeä oikeasti. Kun siellä on 4 000 ihmistä tälläkin hetkellä käytettävissä tähän samaan hommaan, niin miksi sinne tarvitsee saada se yksi tuhat lisää? Miksei käytetä ensin niistä 4 000:sta? Tässä ei oikeasti ole mitään, tämä on täysin järjetön koko esitys. [Jenni Pitkon välihuuto] Ja sitten meillä on olevinaan täällä jonkunnäköinen tiukka tilanne, että meidän pitäisi oikeasti keksiä — just puhutaan, kehutaan, kuinka nopeasti pystytään jotain asioita tekemään, kuinka vähän meillä on aikaa. Meillä on täällä hoidettavana paljon tärkeämpiäkin asioita, joilla saadaan oikeasti jotain aikaiseksikin. — Kiitos.

18.34 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Coronavirusepidemin gör det svårare att åtgärda bristen på arbetskraft på landsbygden eftersom 16 000 utländska säsongsarbetare inte kan komma till Finland som tänkt. Därför är detta lagförslag som medför slopande av karenstiden som vanligtvis gäller asylsökande också en viktig del i helheten. I och med detta kan asylsökande omedelbart förvärvsarbeta inom jordbruket, skogsbruket, trädgårdsodlingen och fiskerihushållningen där det finns ett akut behov av arbetskraft. Eftersom vårens arbete är mycket viktigt tillåter man i enlighet med regeringens riktlinjer att 1 500 utländska säsongsarbetare anställs. Utöver dessa tillåter regeringen från och med den 14 maj att 3 000 arbetstagare från länder utanför EU kommer till Finland.

Detta är dock inte i närheten tillräckligt för att täcka arbetskraftsbehovet, vilket innebär att vi är i stort behov av inhemsk arbetskraft under den kommande säsongen. Därför är lag-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

förslaget om slopande av karenstiden för asylsökande också viktigt. Att asylsökande utan karenstiden på 3 eller 6 månader får förvärvsarbeta kan också vara en ljusglimt i dessa människors liv, eftersom arbete kan ge en känsla av meningsfullhet i väntan på beslut om asyl.

Arvoisa puhemies! Koronavirusepidemian nopea ja ennalta arvaamaton kehitys on monien yritysten kohdalla johtanut kriisiin, joka on vaatinut nopeita toimia ja laajaa yhteistyötä. Erityisesti maataloudessa on tarvetta valtakunnalliselle yhteensovittamiselle.

Julkisilla TE-toimistoilla on keskeinen rooli kausityöpaikkojen ja työntekijöiden kohtaamisessa. Siksi on erittäin hienoa, että kolme merkittävää maaseutujärjestöä, MTK, ProAgria ja Suomen Kylät, ovat yhdessä panostaneet Töitä Suomesta -nimiseen sivustoon ja yhtiöön, jonka kanssa alueelliset TE-toimistot voivat yhdessä auttaa maaseutuyrityksiä. Töitä Suomesta -palvelun kautta toimistot voivat nopeasti palkata alueellisia työvoimaneuvojia ja käyttää maaseutujärjestöjen laajaa asiantuntemusta sekä valtakunnallista verkostoa, jolloin apua voidaan tarjota koko maassa. Lisäksi voidaan vastata helpommin erityistarpeisiin, kuten tilauslentojen järjestämiseen ulkomaalaisille kausityöntekijöille.

Ilahduttavaa on myös se, että kiinnostusta maaseudun työpaikkoja kohtaan näyttäisi olevan. Pääsiäisen tienoilla työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti maatalouden kotimaisen työvoiman hankintaan tähtäävän kampanjan, ja kampanjasivuilla oli runsaan kahden viikon aikana 160 000 ainutkertaista kävijää.

Ärade talman! Avslutningsvis: Situationen är utmanande, men på samma gång som många finländare blivit tillåtna och arbetslösa har vi också öppna arbetsplatser inom bland annat jordbruket. Dessutom verkar det finnas intresse för dessa. Har man förlorat arbetet eller sommarjobbet borde man titta på möjligheten att jobba inom lantbruket, där det är ett stort behov av arbetskraft, och för att trygga vår matförsörjning. I likhet med vad minister Leppä tidigare sagt, tror jag att det kommer se bra ut på ens CV om man denna sommar i dessa undantagstider har arbetat inom lantbruket. — Tack.

18.37 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä ulkomaalaislain väliaikainen muuttaminen koskee tätä turvapaikan anojien karenssiaikaa ja sitä, että tässä halutaan väliaikaisesti poistaa se, että he ovat vailla työnteke-oikeutta.

Tässä kannattaa nyt heti alleviivata kolmea seikkaa: tämä on siis väliaikainen ulkomaalaislain muutos, tämä koskee kausityövoimaa ja kausityövoiman tarvetta Suomessa, ja kolmanneksi tämä on rajattu koskemaan alkutuotantoa. Nämä näitä ovat selkeitä rajoituksia.

Me olemme tässä tämän päivän kuluessa kuulleet aikamoisen messun — Suomi-ressukka-termiä on käytetty — ja täällä on pitkään puhuttu siitä, kuinka tämä on ihan kohtuuton tilanne, kun tämä on näin nappikauppaa kuitenkin loppujen lopuksi tuloksensa kannalta. Tuntui vähän siltä, että ilmaisut ovat olleet ylimitoitettuja suhteessa siihen itse asiaan, mihin tässä nyt puututaan, mitä tässä halutaan avittaa. Tämä ensinnäkin tästä keskustelusta tältä päivältä.

Mutta enemmän minua ihmetyttää se looginen ajattelutapa, mikä tässä on osittain taustalla. Olemme usein kuulleet niiden tahojen, jotka tänään ovat voimakkaimmin olet äänessä, puhuvan siitä, että turvapaikanhakijat tulevat Suomeen sosiaalietuuksien vuoksi. Tänäkin olemme kuulleet sitä, että nämä turvapaikanhakijat eivät osaa, heillä ei ole työhaluja viime kädessä ja he ovat joutilaana ja niin edelleen ja niin edelleen. Nyt tässä kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

kin on ehdotuksena sitten se, että jos on haluttomuutta ja joutilaana olo ikään kuin se määräävä piirre näillä turvapaikanhakijoilla, niin nyt heitä yritetään rohkaista sitten, että he saisivat työtä, niin kuin ministeri sanoi. Hyödynnetään sitä työvoimaa, joka Suomessa on väliaikaisesti, kausitöihin liittyen tässä alkutuotantovaltaisessa ympäristössä, jossa muutenkin on voimakas kausityövoiman pula. Tässä jollain tavalla jää käteen ainoastaan se, että tässä on joku erikoinen ulkomaalaisvastaisuus eikä tässä pohdita tätä ilmiötä syvemmin. Tässä suhteessa haluaisin nyt, että hieman katsottaisiin tarkemmin ja syvemmin tätä ilmiötä. Meillä on aito pula kausityövoimasta — se on aito pula, kun Suomen rajat ovat vielä nyt pitkälti kiinni tällä hetkellä. Meillä on ennen kaikkea nimenomaan nyt näissä kausitöissä tätä ongelmaa, ja sen takia tässä on nyt pieni tapa lähestyä sitä ilmiötä, ja pidetään se tässä mittasuhteessa.

18.40 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Haluaisin myös pistää tämän asian oikeisiin mittasuhteisiinsa. Tässä itse asiassa kokoomuksen maa- ja metsätalousvaliokuntaryhmä, joka tätä asiaa on jo käsitellyt valiokunnassa, on jättänyt tähän varsin järkevän eriävän mielipiteen, joka vastaa myös omaa näkemystäni.

Tietysti ensinnäkin on ihan selvää, että tämä ei tule ratkaisemaan kausityöntekijäongelmaa kuin hyvin pieneltä osin, koska tässä puhutaan todennäköisesti kymmenistä ihmisistä — korkeintaan sadoista, mutta todennäköisimmin kymmenistä — eli sen suhteen isossa kuvassa tämä ei sitä ratkaise, vaan me tarvitsemme ne ukrainalaiset sinne ja me tarvitsemme myöskin suomalaista väkeä sinne enemmän, mutta tämä on yksi rikka rokassa siinä kuviossa.

Mutta sitten, kun tullaan vähän niin kuin tähän periaatteellisempaan puoleen siitä, mihin myöskin edustaja Kiljunen puheessaan viittasi, niin tähän on asia, joka on vuosia täällä ollut poliittisessa keskustelussa esillä. Tähän asti sitä, että turvapaikanhakija ei välittömästi saa työnteko-oikeutta, on perusteltu sillä, että se luo vetovoimatekijän hakeutua Suomeen turvapaikanhakijaksi, jos välittömästi pääsee töihin. Minä uskon tähän selitykseen kyllä, että näin on, mutta nyt siinä tilanteessa, missä me tällä hetkellä olemme, se ei ole vetovoimatekijä, kun rajat ovat kiinni ja kukaan ei tänne pääse, eli nyt kyse on siitä, onko sitten viisaampaa, että niiden, jotka ovat täällä jo sisällä, täytyy odottaa tämä kolme kuukautta tai kuusi kuukautta, ennen kuin he saavat tämän työnteko-oikeuden. Minun mielestäni ei ole, eli tässä tilanteessa minun mielestäni, kuten myös tuossa kokoomuksen eriävässä mielipiteessä maa- ja metsätalousvaliokunnassa todetaan, karenssin osalta on ihan perusteltua tässä tilanteessa määräaikaisesti poistaa tämä karenssi ja antaa heidän mennä sitten maataloustöihin, marjanpoimintaan ja muualle, sikäli kuin sieltä löytyy väkeä, jotka ovat heti tulleet.

Jokainen tietää sen, että varsinaisen kotoutumisen kannalta olisi tärkeää, että päästäisiin heti töihin. Se on itsestään selvä asia mielestäni, mutta sitten tullaan siihen toiseen kysymykseen, jossa en kannata tätä lakiesitystä eikä myöskään kokoomus. Kokoomuksen eriävässä mielipiteessä on tämä sama asia sanottu, ja se on se, että sitten jos henkilö on saanut kielteisen päätöksen, kielteisen turvapaikkapäätöksen, niin siinä vaiheessa kyllä järjestelmän pitää toimia niin, että silloin keskitytään siihen, että henkilö palautetaan ja hän poistuu Suomesta. Okei, sitä poistamista ei voida ehkä juuri nyt tehdä tämän koronan takia, mutta siitä huolimatta mielestäni on väärin siinä kohtaa antaa työnteko-oikeus, vaan silloin on osoitettu, että hän on hakenut turvapaikkaa, sille ei ole perusteita, ei ole perusteita antaa myöskään työnteko-oikeutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

Eli peräänkuuluttaisin tämmöistä maalaisjärjellä suhtautumista [Puhemies koputtaa] tähän, että annetaan niille mahdollisuus, joilla on prosessi vielä kesken, mutta ei niille, jotka ovat kielteisen päätöksen saaneet.

18.43 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tässä on kysymyksessä tämmöinen laki ja lakiesitys, joka minun mielestäni tuntuu hyvin ideologisesti ajetulta tänne, näpertelyltä, jolla ei ole mitään merkitystä. Olen ymmärtänyt, että tämä koskee noin tuhatta henkilöä, ja sen verran olen keskustellut noitten puutarha-alan yrittäjien kanssa, että hän — on pakko sanoa, että hän — joka on työllistänyt turvapaikanhakijoita, arvioi, että kaksi ja puoli prosenttia näistä sopeutuu tänne, eli silloin voi ajatella, että tuhannesta henkilöstä 25 henkilöä on se määrä, joka sopeutuu työskentelemään puutarhalla. Tämä on erittäin pieni määrä. Tämä ei ratkaise tätä ongelmaa.

Meillä on Neuvostoliiton hajoamisesta lähtien rakentunut ja rakennettu tämmöinen järjestelmä, että meille on tullut viime vuosina noin 16 000 kausityöntekijää pääosin Ukrainasta. Täällä on yksi puolue, keskusta, ollut hoitamassa maatalousministerin hommaa pääosin. Silloin tällöin on saattanut olla kokoomus mukana. Tämä on keskustalaisen maatalousministerin ohjauksessa rakennettu järjestelmä, ja nyt kyllä todella kovasti ihmettelen sitä, kun he ovat itse rakentaneet tämän järjestelmän, että nyt, kun he ovat hallituksessa mukana, he sallivat sen, että tänne tulee 3 000 ihmistä nyt sieltä Ukrainasta ja että nyt näperrellään tämmöisen pienen pykälän kanssa, joka saattaa siihen tuoda lisää työntekijöitä muutamia kymmeniä, mikä nyt on siellä papereissakin tunnustettu.

Meillä on ihan oikeasti semmoinen tilanne, että tämän salin ihmisten pitää olla todella huolissaan siitä, mitä me syömme ensi talvena, onko meillä hedelmiä ja vihanneksia ja juureksia. Tämä on erittäin tärkeä kysymys. Vestman puhui hyvin tästä asiasta. Olen kanssasi ihan täysin samaa mieltä. Ei saisi näperrellä tällaisten pikkujuttujen kanssa. Tämä on iso asia. Tämä on iso huoltovarmuuskysymys, ja nyt täällä näperrellään tämmöisten pikkusten asioiden kanssa. Tähän käytetään virkamiehiä ja kansanedustajia, ja he käyttävät tähän aikaa vaikka kuinka paljon. Tämä on varmasti työllistänyt jo enemmän kuin tunteja saadaan siellä varsinaisessa puutarhatyössä sitten.

Se, mikä tässä on hyvä asia: Toivon, että hallitus nyt tämän kokeilunsa tuloksena tekee selvän taulukon, [Puhemies koputtaa] montako on työllistynyt, moniko on hakeutunut näistä tuhannesta, ja moniko on pysynyt siellä töissä ja pystynyt sieltä nauttimaan esimerkiksi kuukauden ajan palkkaa.

18.47 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Moni meistä on ollut lapsena ja nuorena kasvimaalla töissä. Moni meistä on saanut kesätyötienestinsä puutarhahommissa, metsän istutuksessa tai mansikan poimimisessa. Viime vuosina Suomen lapset ja nuoret ovat saaneet kesätyönsä muualta, esimerkiksi palvelutehtävistä, tai kaikki eivät ole oppineet tai tottuneet tekemään työtä lomillaan, kun raha on tullut heille itsestään.

Alkutuotannon kausityöntekijöitä on tarvittu jo vuosikausia muualta. Moni viljelijä on kehunut minulle ulkomaalaisia ahkeria työntekijöitään. Osa on kertonut, että suomalaisia ei ole saanut töihin. Täällä on puhuttu näpertelystä, mutta olen sitä mieltä, että tämän haastavan ongelman ratkaisemisessa kaikki kivet tulee kääntää.

Tämä laki on osa hallituksen isompaa kausityöpakettia, johon liittyvät työttömyysturvan suojaosan määräaikainen korotus, liikkuvuusavustukset, luopumistuen ansiotulorajan määräaikainen soveltamatta jättäminen ja tämä turvapaikanhakijan karenssiajan määräai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

kainen poisto, joka herättää nyt paljon keskustelua. Tämä on siis osa suurempaa pakettia ja vastaa osaltaan maa-, metsä-, kala- ja puutarhatalouden kausiongelmiaan, joka on suurimmillaan heinä—elokuussa.

Näitä karensseja puretaan väliaikaisesti lokakuun loppuun saakka mutta kuitenkin erittäin tiukoin rajoituksin. Tässä ei ole tulossa mitään rajoittamatonta työoikeutta. Koska karenssia kevennetään vain niiden henkilöiden osalta, jotka ovat jo valmiiksi maassa, tästä ei synny vetovoimatekijää Suomeen tulemiselle.

On ilmeistä, että alkutuotannon alat tarvitsevat työntekijänsä. Asia tulee ratkaista, jotta meillä on ruokaa pöydässä. Tätä keskustelua kuunnellessani olen iloinnut siitä, että niin monet puolueet ovat kertoneet arvostavansa suomalaista ruokaa ja tuottajaa. Nämä puheet mitataan sitten, kun tehdään päätöksiä vaikkapa maatalouden tukemisesta katovuonna. Maatalous on ollut lujilla pitkään, ja siinä on vielä paljon tekemistä.

Toki meidän tulee edistää sitä, että lomautetut ja työttömät löytävät maataloustyön, ja osana jatkuvan oppimisen uudistusta olisikin hyvä kehittää käteviä täydennyskoulutuksia, jotta ihmiset saavat valmiudet toimia alkutuotannon tehtävissä. Toki meidän täytyy huolehtia myös siitä, että koululaiset ja opiskelijat saavat kesätöitä.

18.50 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Tässä on tosiaan kysymys hyvin lyhytaikaisesta, väliaikaisesta muutoksesta ulkomaalaislakiin, jolla pyritään lähinnä poistamaan työhön liittyviä karensseja turvapaikanhakijoilta. Tämä on käytännössä kokeilu, joka kestää muutaman kuukauden ja jonka tuloksista voimme sitten päätellä tulevaisuudessa erinäisiä asioita.

Yksi asia, joka tästä on pääteltävissä, on se, että tämän koronakriisin myötä tapa, jolla globaalit hankintaketjut liittyen myöskin työperäiseen maahanmuuttoon, tulee muuttumaan. Tässä suhteessa voimmekin kokeilla, miten suomalaiset saataisiin uudestaan tekemään tätä alkutuotantoa ja olemaan näissä mukana. Samalla voidaan katsoa uudestaan, voimmeko me opiskelijoita rohkaista kohti tätä työtä. Tämä kriisi vaatii sentyyppistä toimintaa. Ja koska tämä kriisi vaatii sitä, että teemme hyvin monipuolisesti erilaisia ratkaisumalleja, yksi näistä kokeiluista voisi olla tämä karenssin poisto liittyen näihin turvapaikanhakijoihin. Tuhat ihmistä — hyvä otanta sille, että näemme, miten he työllistyvät, missä he työllistyvät ja miten he integroituvat esimerkiksi suomalaiseen yhteiskuntaan. Onhan se niin, että mikään ei lämmitä suomalaisen keski-ikäisen miehen sydäntä paremmin kuin hänen vierellään toimivan toisen ihmisen apukädet, olkoot ne sitten vaikka tämmöisen turvapaikanhakijan tai maahanmuuttajan tai ulkomaalaisen. Kunhan hän vain on ahke-
ra, niin silloin mennään saunomaan yhdessä ja tehdään yhteistyötä tulevaisuudessakin. Tämähän voi olla positiivisen muutoksen aikaa yhdelle sun toiselle.

Sanoisin, että ainakin meille sd-ryhmälle tämä on positiivista siksi, että saamme yhä useamman ihmisen töihin. Näemme, että tämä on positiivista myös siksi, että ihmiset eivät enää kuluta yhteiskunnan yhteisistä varoista käytettäviä palveluita, joiden parissa he ovat nyt viettäneet aikaa. Lakimiespalveluita voitaisiin sitten tulevaisuudessa maksaa omasta palkkapussista, mikä on ansaittu mansikkamaalla ja pellolla. Tässä samanaikaisesti saadaan säästöjä. Siinä mielessä tämä on kannatettava kokeilu, ja sen vuoksi tuummekin vahvasti tätä hallituksen hyvää esitystä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

18.52 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä ja tärkeä lakiesitys, joka auttaa ratkaisemaan omalta osaltaan tätä ongelmaa, jonka edessä me nyt Suomessa olemme tämän koronakriisin takia.

Tähän esitykseen ovat erityisesti työnantajat suhtautuneet positiivisesti. Kaikki apu on heille tarpeen, jotta nämä työt siellä kausityöstä riippuvaisessa maataloudessa ja marjataloudessa ja metsätaloudessa, kalataloudessa saadaan tehtyä, kuten on suunniteltu. Kaikki keinot tosiaan tarvitaan käyttöön. Kyse on meidän koko ruoantuotannosta, tai osasta ruoantuotantoa toki, mutta siinä mielessä meidän koko huoltovarmuudesta. Kyse on siitä, haluammeko me, että Suomessa vapaana oleva työvoima ja työvoimaa tarvitsevat työalat kohtaavat toisensa vai haluammeko me lailla tällaisessa näin vaikeassa tilanteessa sitä vaikeuttaa.

Täällä on sanottu, että tämä lakiesitys on ideologinen. Jos on ideologista auttaa tämän kohtaanto-ongelman poistumista, niin sitten se on. Itse en näe mitään syytä, miksi tällaista ei kannattaisi juuri nyt tehdä. Tämä mahdollistaa nimenomaan työnteon ja mahdollistaa työvoiman saamisen.

Tämä muutos ei tosiaan koske pelkästään tuhatta ihmistä, kuten täällä on sanottu, vaan tämä muutos koskee tällä hetkellä kaikkia turvapaikanhakijoita, joita on tosiaan noin 6 000 ihmistä, sillä jo niiden ihmisten, joilla tällä hetkellä on työnteko-oikeus, palkkaaminen voi olla vaikeata työnantajalle, jos vaarana on se, että tämä työnteko-oikeus katkeaa hetkellä millä hyvänsä, kun se päätös turvapaikasta tulee. On vaikeaa sitouttaa henkilö työhön, kouluttaa, perehdyttää, jos se työnteko-oikeus voi milloin tahansa loppua. Tämän lakimuutoksen myötä tämä työnteko-oikeus saisi jatkua, vaikka henkilö saisi kielteisen turvapaikkapäätöksen, siihen asti, kunnes hän maasta sitten lähtee.

Kuten ministeri Ohisalo täällä aikaisemmin korosti, tarvitaan tiedottamista, mikäli tämä lakimuutos tulee hyväksytyksi, että sekä turvapaikanhakijat että työntekijät voivat hyödyntää tätä. On ollut hieno huomata, kuinka moni suomalainen myös on kiinnostunut maatalouden kausitöistä, kun mediassa on suuresti kerrottu näistä vapaana olevista paikoista. Toivotaan, että kausityöt löytävät tekijänsä ja me saamme suomalaista hyvää ruokaa pöytiimme jatkossakin.

18.56 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisia kuunnellessa ei voi kuin ihmetellä, kun ukrainalaisetkin työntekijät kelpaavat mutta maassa jo oleskelevat turvapaikanhakijat eivät. Karenssien poisto olisi normaalitilanteessakin järkevä toimi. Alkaneet työsuhteet eivät katkeaisi, yrittäjien koulutuspanokset eivät valuisi hukkaan, kotoutuminen ja kielenoppiminen työn ohessa voisi alkaa heti maahan tultua. Tämä esitys on kuitenkin rajattu koskemaan nimenomaan lyhyttä aikaa ja kausityötä nyt korona-aikana. Vaikuttaa siltä, että perussuomalaiset maalaavat uhkaa vetovoimatekijöistä tilanteessa, jossa koronan vuoksi niin saapuminen maahan kuin palautukset ovat pysähdyksissä. Uhka ei ole todellinen.

Olisin vielä kysynyt edustaja Mäenpään informaatiosta: Hän kertoi yrittäjästä, joka sanoi, että kaksi ja puoli prosenttia turvapaikanhakijoista on työkykyisiä. Silti hän on ilmeisesti palkannut tällaisen määrän työntekijöitä voidakseen arvioida tätä osuutta. Itse olen saanut aivan päinvastaista viestiä työnantajilta, ja nimenomaan työnantajat ovat nostaneet tämän karenssiasian haasteena, kun se työsuhde, joka on hyvin käynnissä, on katkennut kesken kaiken.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

Jatkan vielä päivällä käymääni pohdintaa siitä, kuinka emme ole aiemminkaan osanneet yhdistää työntekoa ja kielenoppimista, maahanmuuttajataustaisten naisten pääsyä työelämään ja lasten kannustamista varhaisemmin varhaiskasvatukseen pariin. Meillä riittää työllistymiskysymyksissä korjattavaa ja haasteita. 2015 saapuneet nuoremmat turvapaikanhakijat ovat olleet motivoituneita kielenoppimiseen ja työntekoon, mutta turvapaikkajärjestelmämme tukkeuduttua moni heistä on jäänyt epävarmaan tilanteeseen aivan liian pitkäksi aikaa niin inhimillisesti kuin taloudellisestikin katsottuna. Samalla tiedämme, että maamme ikärakenne on sellainen, että työvoiman tarve kasvaa. Vuoteen 2030 mennessä työikäisten määrä vähenee 130 000:lla. Erityyppisellä maahanmuutolla ja onnistuneella kotoutumisellakaan ei voida tätä yksin ratkaista. Siksi käynnissä olevan jatkuvan oppimisen työryhmän pyrkimyksetkin ovat erittäin tarpeellisia.

Ei ole isänmaallinen linja ummistaa silmiään Suomen tulevaisuuden haasteilta. Tämä esitys on pieni parannuspalanen ulkomaalaislainsäädännössä — pieni, kuten täällä moni on todennut. Siksi en ymmärrä tätä suurta haloota, joka tästä on noussut. Se on johdonmukainen korona-ajan huoltovarmuuteen vastaamisessa.

18.59 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä pandemia on tietysti vakava uhka paitsi kansanterveydelle myös kansantaloudelle. Se haastaa suomalaisen huoltovarmuuden siltä osin, miten saamme riittävästi työväkeä huolehtimaan niistä maatalouden kausitöistä, joihin normaalioloissa on tullut vuosittain noin 15 000 ulkomaalaista työntekijää.

Suomi on kuitenkin oikeusvaltio myös poikkeusoloissa, ja sen vuoksi hieman ihmettelen joitakin tämän hallituksen esityksen piirteitä. Se, että annettaisiin lupa tehdä töitä henkilölle, joka on laittomasti maassa, ei varmastikaan voi olla lähtökohtainen ratkaisu siihen, että saamme työvoimaa näille huoltovarmuuden kannalta kriittisille aloille. Ensinnäkin kysymyksessä työvoimapotentialina olisi täysin marginaalinen joukko, mutta periaatteellisesti tämä on sitäkin suurempi hyökkäys oikeusvaltiota kohtaan. Kyllä myös poikkeusoloissa täytyy pitää kiinni siitä, että henkilöt, jotka ovat laittomasti maassa, ovat velvollisia maasta lähtemään, ja sen vuoksi tämä hallituksen esitys mielestäni kyllä nyt hieman väärin poikkeusoloja hyödyntäen lähtee esittämään tällaista työntekomahdollisuutta niille, jotka maassa ovat väärin perustein.

Näin lyhyesti tästä asiasta, arvoisa puhemies. Maa- ja metsätalousvaliokunta lausuu asiasta hallintovaliokunnalle huomenna.

19.01 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden edustajat ovat todenneet tässä yksi toisensa jälkeen, että kaikki keinot tarvitaan, jokainen kivi on käännettävä, jotta suomalaisen ruoan tuotanto voidaan turvata. Me olemme kokoomuksessa tarjonneet hallitukselle vaikuttavia ratkaisuja huoltovarmuuden turvaamiseksi. Me olemme esittäneet lomautettujen ja työttömien kannustimien korjaamista siten, että oikeus työttömyysturvaan säilyisi tänä vuonna, vaikka ottaisi vastaan työtä huoltovarmuuden kannalta kriittisillä aloilla.

Olen itse valmistellut lakialoitteen opintotuen tulorajoista luopumiseksi tänä vuonna. Opiskelijathan ovat Suomessa aivan merkittävä työvoima, ja Palkansaajien tutkimuslaitoksen mukaan opiskelijat kuitenkin rajoittavat työntekoaan juuri tulorajojen vuoksi. Tämän lakialoitteen vaikutuksen piirissä on yli puoli miljoonaa opiskelijaa, ja ihmettelenkin, mik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

si hallitus puuhastelee tuhatta ihmistä koskevan ulkomaalaislain muutoksen parissa ja jättää samaan aikaan hyödyntämättä yli puolen miljoonan opiskelijan työvoimapotentiaalin.

Tätä lakialoitetta ei ole allekirjoittanut ainutkaan hallituspuolueiden edustajia, vaikka nyt täällä peräänkuulutetaan, että kaikki keinot täytyy käyttää. Valitettavan harva on nyt enää paikalla, mutta ne hallituspuolueiden edustajat, jotka ovat, niin käykää toki allekirjoittamassa nyt tämä lakialoite, niin saadaan kaikki mahdolliset keinot käyttöön ja hyödynnettyä myös opiskelijoiden merkittävä työvoimareservi.

19.02 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä siis mahdollistettaisiin väliaikaisesti turvapaikanhakijan työskentely maa-, metsä-, puutarha- ja kalataloudessa ilman nykyisenlaista maassa oleskelun alkamisesta käynnistyvää kolmen tai kuuden kuukauden karenssia, jos henkilö on ehtinyt tehdä turvapaikka- tai jatkohakemuksen ennen lakimuutoksen voimaantuloa. Samassa yhteydessä siis mahdollistettaisiin myös väliaikaisesti työskentelyoikeuden jatkuminen täytöntöönpanokelpoisesta maastapoistamis päätöksestä huolimatta niin kauan kuin ulkomaalaiselle henkilölle annetaan vastaanotto- palveluja.

Tässä siis tämän lakiesityksen tausta pähkinänkuoressa. Mielestäni se on periaatteellisesti hyvinkin ongelmallinen, varsinkin lainvoimaisen kielteisen turvapaikkapäätöksen jälkeisen työskentelyn mahdollistamisen osalta ja vuoksi. Olisi selkeästi kaikkein parasta, ja selkeintäkin, että henkilö poistuu tai poistetaan tällaisissa tilanteissa maasta ilman tarpeetonta viivytystä ja ylimääräisiä sitoumuksia, esimerkiksi työsuhteeseen liittyviä sitoumuksia. Muun muassa työtehtävät tai palkanmaksu ovat voineet jäädä kesken ja niiden jälkikäteen selvittely voi olla mahdotonta.

Arvoisa puhemies! Myös käytännössä ja tässä lakiesityksessä mainittujen perustelujen mukaan tällä muutoksella tuskin saataisiin kausityöhön kuin korkeintaan muutamia kymmeniä turvapaikanhakijoita, eikä sekään todennäköisesti onnistuisi ilman merkittävää alkukankeutta. Tulee muistaa muun muassa se, että työluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden työllisyysaste on jo nyt hyvin alhainen, eikä myöskään tarvittavaa lisäbyrokratiaa, mikä tästä lakiuudistuksesta seuraisi, voi jättää huomioimatta.

Arvoisa puhemies! Sitä vastoin huomattavan suuri työvoimareservi on suomalaisissa työttömissä ja lomautetuissa henkilöissä. Heidän määränsä on kasvanut rajusti koronaepidemian myötä. Perussuomalaiset ovatkin ehdottaneet, että suomalaisille työttömille ja lomautetuille myönnettäisiin oikeus ryhtyä maatalouden töihin ilman työttömyysturvan menetystä. Mielestämme tällainen kannustin olisi erityisen tärkeää varsinkin alalla, jolla työt ovat raskaita ja palkka pieni, siis maatalouden töissä. Lisäksi parantaisimme tällä tavoin merkittävästi tosiasiallista huoltovarmuuttamme, joka ei millään muotoa voi levätä ulkomaisen työvoiman varassa, kuten toisinaan on kyseenalaisesti ja kummallisesti esitetty.

Arvoisa puhemies! Suomea koettelevan koronaviruksen aikana kotimaisen työvoiman on ehdottomasti oltava etusijalla, eikä turvapaikkapolitiikkaakaan ole syytä muuttaa esitetyllä tavalla edes väliaikaisesti. Siksi katsonkin, että tämä lakiesitys vie asiantilaa täysin väärään suuntaan ja on siksi hylättävä.

19.06 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Tässä on hyvä tilaisuus myöskin kokeilla sitä, miten tällaiset ulkomaalaiset, turvapaikanhakijat, jotka eivät ole Suomessa kovinkaan pitkään olleet, muutamia vuosia korkeintaan, voisivat lähtökohtaisesti liikkua kaupungista toiseen työn perässä. Heillä ei ole samanlaisia sitoumuksia tai sitoutumisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

erilaisiin maakuntiin ja kaupunkeihin, koska he eivät välttämättä omista mitään eikä heillä ole sen suurempia ihmissuhteita — siis joillain on, mutta monilla ei ole — niin että he joutuisivat olemaan yhdessä paikassa, jolloin tämä liikkuminen olisi hyvinkin mielenkiintoista.

Siksi ohjaisin kaikkia heitä, jotka tätä keskustelua kuulevat, kokeilemaan esimerkiksi sellaisen järjestön palveluita kuin Startup Refugees, jossa on tällä hetkellä 60 työnhakijaa, turvapaikanhakijaa, jotka odottavat pääsyä maatalan töihin, mansikanpoimintaan. He ovat nyt siellä, ovat ilmoittautuneet olevansa vapaasti käytettävissä, ja tämä järjestö on nytten pyytänyt työnantajia rekrytoimaan näitä ihmisiä. Eli jo pelkästään tämän yhden järjestön toiminnan kautta saadaan mahdollisesti 60 ihmistä töihin, ja tämä trendi voisi jatkua monen muun järjestön ja toimijan kautta. Täällä on aikaisemmin mainittu erilaisia sivustoja, missä tätä palvelua on. Siinä mielessä tämä on hyvä, kannatettava kokeilu.

Sitten vielä, kun täällä puhutaan siitä, että laittomasti maassa oleva saisi jatkaa työskentelyä niin kauan kuin vastaanottopalvelut jatkuvat, niin nehan jatkuvat sen 30 päivää, ja reilusti tätä ennen poliisi ilmoittaa työnantajalle, että tämän henkilön osalta nämä palvelut tulevat päättyään ja hänet tulisi irtisanoa työsuhteestaan ja niin edelleen. Ennen ne loppuivat käytännössä kuin seinään, nyt annetaan se lieke, 30 päivää, ihmisen järjestellä elämänsä niin, että ei joutuisi kadulle saman tien. Ottaen huomioon myöskin tämän koronakriisin tämä henkilö ei välttämättä pääsisi kotimaahansa kovinkaan helposti, ei välttämättä edes poistumaan Suomesta vapaaehtoisesti, joten siinä mielessä tässä on tällainen hyvä inhimillinen ulottuvuus tämentyyppisille ihmisille.

19.08 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja al-Tae nosti esille sen, että meidän täytyy auttaa suomalaisia löytämään maataloustyöt uudelleen. Maa- ja metsätalousministeriön mukaan satokaudella on tarvetta myös vähemmän kokemusta omaavalle työvoimalle. Kun nyt selätämme epidemiaa, meidän tulee katsoa myös eteenpäin, sen yli. Maatalouden kausitöiden palkkauksen nostaminen on mahdollista, jos huolehdimme maatalouden ja alkutuotannon kannattavuudesta aikaisempaa paremmin.

Kun laadimme tässä samalla parlamentaarista koulutuspoliittista selontekoa, työelämän tarpeiden ja osaamistarpeiden parantaminen tulee siinäkin ottaa huomioon. Koulupolun varrella on tarpeen oppia sellaisia taitoja ja tietoja, joita tarvitaan esimerkiksi alkutuotannon tehtävissä. Ajattelen lämmöllä kaikkia toiminnan poikia, joiden vahvuudet eivät välttämättä koulupolun varrella tule esille. Meidän tulee auttaa toiminnan tytöt ja pojat löytämään nämä maanläheiset maatalouden työt. Koulujen kannattaisi vierailla vaikkapa maatiloilla, jotta lapset eivät vieraannu viljelemisestä ja varjelemisesta. Tämä voi olla hyvinkin luontevaa myös maahanmuuttajien kohdalla.

Meidän tulee huolehtia siitä, että koululaisille ja opiskelijoille löytyy sopivia töitä, että he oppivat tekemään työtä ja oppivat sen, että raha ei tule itsestään vaan sen eteen on mukavakin nähdä vaivaa ja saada sen jälkeistä hyvää mieltä. Opiskelijoiden reservi on siis hyvä saada käyttöön. Edustaja Vestmanin lakialoite kertoo siitä, että osalla opiskelijoita on töitä mutta niin ei kuitenkaan ole jokaisen opiskelijan ja koululaisen kohdalla.

Arvoisa puhemies! Koronan vuoksi turvapaikanhakijoiden palautus on käytännössä jäissä kasvukauden ajan. Tällaisissa tilanteissa on järkevää, että vastaanottopalvelujen piirissä olevat voivat joutenolon sijaan tehdä työtä. Tämä ei ole kuitenkaan pysyvä muutos, vaan väliaikainen laki, joka on osa laajempaa kokonaisuutta. Aivan oma, tästä erikseen oleva pohdinnan paikkansa on sitten se, että työnteko on parasta kotoutumista, kielten op-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

pimistä ja näytön paikka osoittaa halukkuutensa toimia aktiivisena kansalaisena mahdollisessa uudessa kotimaassa.

19.11 Petri Huru ps: Arvoisa puhemies! Yle uutisoi huhtikuussa koronan vaikutuksista. Se kertoi poikkeusajan syrjäyttävän nuoria nyt, kun valmistuvilta katoaa työ- ja harjoittelupaikkoja.

Tällä käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta todennäköisesti työllistetään ainoastaan jokusia turvapaikanhakijoita tai jopa laittomasti maassa olevia. Herääkin kysymys, eikö hallituksen tulisi tehdä kaikkensa nuortemme työllistämiseksi, millä voidaan myös estää nuorten syrjäytymistä. Nuoria ja työttömiä sekä lomautettuja työllistämällä helpotettaisiin myös vallitsevaa työvoimapulaa ja turvataisiin tämän kauden työt maa-, metsä-, puutarha- ja kalatalouden työtehtävissä.

Rajauksista huolimatta on lisäksi mahdollista, että tästä määräaikaiseksi tarkoitettua lakimuutoksesta tuleekin seireenin kutsuhuuto hakeutua Suomeen. Siksi tämä lakiesitys ei ole kannatettava.

19.13 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Esimerkiksi Portugalissa on annettu väliaikainen oleskelulupa kaikille maassa oleville turvapaikanhakijoille suoraan. Se ei ole ollut seireenin huuto eikä kutsu ihmisten hakeutua Portugaliin. Edes Suomesta käsin liikkuminen ei ole ollut mahdollista, ja heidän väliaikainen päätöksensä voidaan muuttaa sitten siellä maassa siinä vaiheessa, kun koronaepidemia hieman hellittää ja matkustaminen on mahdollista. Saksassa on hyviä muita päätöksiä. Suomi ei missään tapauksessa tällä hyvin lyhytaikaisella, väliaikaisella lainmuutoksellaan ole liberaaleimpien maiden joukossa.

Täällä on puhuttu oikeusturvasta, oikeusvarmuudesta ja oikeusvaltiosta siitä näkökulmasta, että laillisen maastapoistamispäätöksen saaneen henkilön tulisi poistua Suomesta, ja siitä näkökulmasta, että jos sellainen saisi jäädä maahan ja töihin, niin tämä kyseenalais-taisi turvapaikkaprosessiamme ja maahanmuuttopolitiikkaamme kokonaisvaltaisesti. Huomionarvoistahan se on. On myös huomionarvoista oikeusvaltion näkökulmasta ottaa huomioon, että suomalainen virkakunta on tehnyt omasta työstään tutkimuksen sekä Migrin eli Maahanmuuttoviraston että muiden toimijoiden tekemisiin liittyen, ja siellä on havaittu oikeusvarmuuteen liittyviä virheitä, pienempiä ja suurempia, ja laillisuusvalvonnan kautta näitä virheitä on sitten myöhemmin pyritty korjaamaan.

Kävin itse joitain päiviä sitten poliisilla alkuhaastattelussa erään turvapaikanhakijan kanssa. Huomasin alle puolessa tunnissa 12 kielenkäännösvirhettä, joko suurempaa tai pienempää, jotka olisivat taatusti vaikuttaneet tämän ihmisen asian jatkokäsittelyssä sekä Maahanmuuttovirastossa että myöhemmissä asteissa. Eli prosessimme ei ole oikeusvarma tällä hetkellä, ei täysin. Siellä tapahtuu paljon inhimillisiä virheitä, ja me jatkuvasti mukaudumme ja korjaamme tätä, ja olen tyytyväinen siitä, että nimenomaan Maahanmuuttovirastossa tällä hetkellä pyritään korjaamaan näitä asioita.

Onhan se hyvin monelle turvapaikanhakijalle, joka on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen, laiha lohtu nyt sanoa, että mene poimimaan mansikoita, vaikka tällä henkilöllä saattaisi olla tutkinto jostakin... Ei siinä työnteossa ole mitään pahaa, ja sillä hän ansaitsisi rahaa, ja se on hienoa, mutta en ole ihan varma, [Puhemies koputtaa] onko se inhimillistä, täysin inhimillistä, tämän ihmisen kannalta. Sen vuoksi on hyvä, että kun pohdimme oikeusturvaa ja oikeusvarmuutta ja oikeusvaltiota, me otamme myöskin tämän ihmisen tilan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

teen paremmin huomioon, ottaen ajatuksiimme sen, [Puhemies koputtaa] että ehkä hänen kohdallaan hän ei ole saanut hyvää kohtelua.

19.16 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Olemme onnekkaita siinä mielessä, että meillä maailman puhtain maaperä ja maailman puhtain ilma, puhtaat vedet sekä toisaalta tämän arktisen kasvukautemme pitkä vuorokausi ja sen tuomat aromit takaavat sen, että suomalainen ruoka on paitsi maailman turvallisinta ja terveellisintä myös ravitsevaa ja hyvää. Tässä mielessä on tietysti todella tärkeää, että saamme satokauden antimet hyvin talteen.

Hallituksella on tosiaan esityksiä siitä, miten tähän maatalouden uhkaavaan ja jo käynnissä olevaan työvoimapulaan voidaan vastata, mutta tällä puheenvuorolla haluaisin kannustaa hakemaan oikeasti vaikuttavia toimenpiteitä.

Täällä edellä edustaja Vestman kuvasi hyvin omaa lakialoitettaan opiskelijoiden opintotuen vapaan tulon tulojen väliaikaisesta poistamisesta. Tästä on tutkimustietoa Palkansaajien tutkimuslaitokselta, että näiden rajojen nostaminen 50 prosentilla ei aiheuttaisi valtiolle alijäämää, vaan päinvastoin se lisäisi opiskelijoiden työntekeä opintojen ohella niin paljon, että valtio voittaisi siinä 9 miljoonaa euroa, mutta nyt tässä akuutissa tilanteessa sen sijaan, että esimerkiksi tehtäisiin tällainen 50 prosentin nosto, tulorajat tulisi poistaa kokonaan. Perustelen tätä sillä, että monet opiskelijat ovat omaa elämäänsä sillä tavoin laskeneet, että kun opintojen ohella talven aikana tekevät ahkerasti töitä, heillä on kesällä hyvä matkakassa, jonka turvin voivat sitten matkustella Euroopassa tai kauempanakin maailmalla.

Kun nyt tilanne on se, että mihinkään matkustelemaan ei pääse mutta ei se kaukokaipuu mihinkään katoa, niitä matkoja halutaan varmasti tulevaisuudessa tehdä, niin monelle opiskelijalle tilan työt tarjoaisivat hyvän mahdollisuuden nyt sitten tienata lisää tienestää vaikka matkakassaan tai yleensä elämiseen. Opiskelijat ovat kuitenkin siinä määrin fyysisesti hyväkuntoista nuorta väkeä useimmiten, että he näistä tilan fyysisesti varsin vaativista töistä voisivat kiitettävästi selvitä. Toki tietysti kannustan kaikkia suomalaisia, joilla on mahdollisuus, tarttumaan nyt näihin työtilaisuuksiin, kun tarvitsemme sinne välttämättä työvoimaa.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi vielä lyhyesti haluan sanoa myös metsämarjan poiminnasta. Siltä osin kuin teolliseen jalostukseen on metsämarjoja saatu, niin marjanpoiminnasta ovat käytännössä vastanneet ulkomailta tulevat poimijat, ja haluan kannustaa hallitusta nyt sitten varmistamaan sen, että myös tulevan satokauden kotimaisia, maailman puhtaimpia ja parhaimpia marjoja saataisiin talteen. Totta kai, arvoisa puhemies, haluan kannustaa myös kaikkia [Puhemies koputtaa] suomalaisia, niin perheitä kuin jokaista meistä, osallistumaan tähän, mutta uskon niin, että jos teollisessa mittakaavassa haluamme toimia, niin tässä tarvitaan nyt hallitukselta toimenpiteitä työvoiman saamiseksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.